

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

בפני כבוד השופטת ענת זינגר

פלוני

התובע

נגד

מגדל, חברה לביטוח בע"מ

הנתבעת

התבוע באמצעות עו"ד ש' מרחבי
הנתבעת באמצעות עו"ד א' יחיאלי ואח'

פסק דין

התובע, יליד 20.6.91, נפגע בתאונת דרכים ביום 9.7.12. הצדדים אינם חולקים על כך שעל המקרה חל חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה - 1975 (להלן: "החוק") והמחלוקת ביניהם נסובה על גובה הפיצויים. בעת התאונה היה התובע חייל בשירות סדיר והנתבעת היא שביטחה את הרכב בו נהג, עת נפגע בדרכו לבסיס בו שירת.

כפי שיובהר להלן, מחמת חקירה שבוצעה מטעם הנתבעת עלה כי התובע הציג מצגי שווא ואף המומחה מטעם בית משפט מצא לשנות את קביעותיו בעת חקירתו בבית המשפט וזאת לאחר שהוצג לו מידע שעלה מאותן חקירות. להלן יורחבו הדברים ויפורטו;

1. בהתאם למתואר בתביעה, סטה הרכב בו נהג התובע מהכביש והתנגש בעץ. התובע הובהל לבית חולים אסף הרופא, אושפז בטיפול נמרץ ושוחרר לאחר שלושה ימים. לפי הנטען, עקב אותה פגיעה פיתח התובע תגובה נפשית קיצונית, המהווה את עיקר פגיעתו דהיום. התובע היה בתחילה בחופשת מחלה ובהמשך הוא שוחרר מהצבא מחמת מצבו. עוד לפי הנטען בתביעה, התובע הסתגר בביתו ומנגד החל לנהוג בתוקפנות כלפי בני משפחתו. בתחילה קיבל טיפול תרופתי פסיכיאטרי בתחנה לבריאות הנפש, בהמשך אושפז בכפר שאול והיה אף בטיפול בטלביה. לטענת התביעה, מאז התאונה לא חל שיפור במצבו, אלא רק התדרדרות. נטען כי התובע גם איבד את האפשרות לחיים בזוגיות ולהקמת משפחה. בעקבות התאונה החל התובע לקבל גמלאות ממשרד הביטחון והצדדים אינם חולקים על כך שאין הוא זכאי לקבל בד בבד את אותן גמלאות וכן פיצוי מכוח תביעה זו. ממילא לאחר שיקבע גובה נזקו, בגדר תביעה זו, יהא על התובע לבחור האם מבקש הוא להשיב את התגמולים שקיבל עד כה ממשרד הביטחון ולקבל במקומם את הפיצוי שיקבע בתביעה דנן, או שהוא מבכר להמשיך ולקבל את אותם תגמולים, ולא לקבל את הפיצוי שיקבע להלן.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

2. בוועדה מטעם משרד הביטחון התקיימו הליכים בעניין נכותו הפסיכיאטרית של התובע. באותם הליכים הוגשו חוות דעת מטעם ד"ר רוזיצקי אהוד. בחוות דעת ראשונה קבע אותו מומחה, כי רק מחצית מנכות התובע יסודה בתאונה. עם זאת, בהמשך, לאחר שהתובע הגיש ערר על החלטה שהכירה ב-25% נכות, מתוך 50% נכות, שונתה הקביעה. על יסוד חוות דעת שנייה מטעם ד"ר רוזיצקי - הועמדה לבסוף הנכות הנפשית מכוח התאונה - על 50%. איני רואה צורך לפרט את מלוא האמור באותן חוות דעת ואציין רק נקודות ספורות, אשר יש בהן לסייע בקבלת תמונה באשר למצב התובע לפני התאונה ולאחריה, כפי שנטען בפני אותו מומחה. לפי האמור שם - גם אם התובע מוכר במשרד הביטחון כנכה וזאת על יסוד טענה כי הוא סובל מהפרעת PTSD, על רקע שירותו הצבאי. אף האם סובלת מאותה הפרעה, אך זאת על רקע תאונת דרכים. אחות התובע סובלת מאנורקסיה ואח נוסף הוכר במהלך שירותו הצבאי כסובל מהפרעה נפשית ושחרר על רקע זה, עם פרופיל 21. נטען כי בילדותו תפקד התובע כגורם טיפולי במשפחה. בכלל זה הוא ניהל את הקניות, ליווה את האב לטיפולים, השגיח על האחיות. על אף שתוארו קשיים בהתנהגות ובשקידה על לימודים, הצליח התובע לסיים 12 שנות לימוד עם בגרות מלאה, ללא שנוקק למעקב או טיפול פסיכיאטרי, עובר לגיוס. התובע שובץ בתחילה לקורס בחיל האוויר, אך נוכח הקושי לצאת כל יום לביתו, הוא שירת לבסוף בתפקיד עורפי בצריפין. התובע היה מעורב בקשר זוגי במשך כשנה וקשר זה הסתיים בסמיכות לתאונה. לאחר התאונה התובע הסתגר בביתו, התנתק מחבריו ומצוות הבסיס, אובחן כסובל מ-PTSD ושחרר מהצבא על רקע זה, בפרופיל 21. לאחר השחרור מצבו אף הוסיף והתדרדר עוד, כאשר המטפלים מפנים להיעדר תמיכה ביתית. התובע סובל מאי שקט פנימי, עצבנות, הפרעות שינה, סיוטים חוזרים, מחשבות חודרניות הקשורות לתאונה, עוררות יתר רגשית ופיזיולוגית - בעת שהוא מדבר על התאונה, אידיאליזציה של התקופה לפני התאונה, תחושת ניכור ממשפחתו וכעס כלפי משרד הביטחון. בחוות הדעת הראשונה של ד"ר רוזיצקי - התייחס אותו מומחה, לקיום דפוס של העצמה והגזמת התסמינים. המומחה סבר שקיימת אף התחלות וקבלת תפקיד החולה והנכה על רקע ההיסטוריה המשפחתית. המומחה סבר שלאור הרקע הכולל, יש מקום לייחס רק מחצית מהנכות לתאונה. כאמור, בחוות דעת מאוחרת, שונתה קביעתו ובסופו של יום, המליץ ד"ר רוזיצקי, להכיר בקשר באופן מלא - בין התאונה במהלך השירות הצבאי - לבין המצב הנפשי הנוכחי. זאת, תוך ציון נטיית התובע להעצים תסמינים.

3. קביעות במשרד הביטחון אינן מהוות בתיק זה קביעות על פי דין, וזאת לנוכח העובדה שבקשה שהגישה הנתבעת להתיר לה להביא ראיות לסתור את קביעת הוועדה הרפואית של משרד הביטחון - התקבלה בהחלטת מיום 12.7.18. כדי שלא להאריך מקום בו ניתן לקצר, אפנה לאותה החלטה הדוברת בעד עצמה. ייאמר בקצרה כי נמצא שלא ניתן הסבר מספק לשינוי בעמדת ד"ר רוזיצקי. האחרון הסתמך,

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

בין השאר, על מסמך שנערך עבור התובע מטעם ד"ר פיינשטיין אשר טיפלה בו. נמצא כי מהפך כה משמעותי בעמדת המומחה, ללא הנמקה מספקת ועל בסיס מסמך מטעם צד אחד - עלולה לפגוע בזכויות הנתבעת. זאת, ככל שתוכר קביעת נכות על פי דין ותמנע ממנה האפשרות לחקור את אותו מומחה. לפירוט ההנמקה לקבלת הבקשה להבאת ראיות לסתור, ר' כאמור את אותה החלטה מפורטת לגופה. מכל מקום - מכוח אותה החלטה, מונה כמומחה מטעם בית המשפט בתחום הפסיכיאטרי, פרופ' יואב כהן.

קביעות המומחים הרפואיים מטעם בית משפט בחוות הדעת;

4. פרופ' כהן, המומחה מטעם בית משפט בתחום הפסיכיאטרי - העמיד בחוות דעתו את נכות התובע בתחום זה על 50% וזאת לפי סעיף 34(ב)(5) לתוספת לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה) התשט"ז-1956 (להלן: "התוספת לתקנות"). סעיף זה עוסק במי שנמצאה אצלו - "רמיסיה חלקית עם סימנים קליניים ברורים, קיים צורך בטיפול תרופתי קבוע, קיימת הפרעה קשה בתפקוד הנפשי והחברתי, ישנה הגבלה קשה של כושר העבודה". המומחה בדק את התובע ביום 16.4.19. המומחה תאר את התובע כ"צעיר הנראה כפי גילו, רזה, לבוש בסה"כ מסודר כאדם חרדי". שיתוף הפעולה מצד התובע היה חלקי מאד, כמעט ולא יצר קשר עין ורוב הזמן ענה "לא לעניין". המומחה התרשם מאי שקט ניכר, חוסר ריכוז בשיחה וניתוק. מצב הרוח של התובע תואר מתוח והאפקט מצומצם. הוא לא ביטא מחשבות שווא ברורות, לא ענה על שאלה לגבי הפרעה בתפיסה, אך המומחה לא התרשם כי קיימת בעיה כזו. התובע אישר קיום מחשבות אובדן והמומחה ציין כי השיפוט והתובנה חלקיים. בפרק "הדיון" נאמר כי מדובר בבחור צעיר שנפצע באורח קל בתאונת דרכים. לפי התיעוד, אין עדות לחבלת ראש משמעותית בתאונה. התיעוד לפיו התובע יצא מהרכב לבד, ולאחר מכן היה מנותק והתנגד לפתיחת עיניו, אינו תואם מצב של אובדן הכרה בעקבות חבלת ראש. נראה כי התובע הגיב לאירוע בצורה קשה מבחינה נפשית. בהמשך הוא מסר על קיומם של סימפטומים טיפוסיים של PTSD עם היזכרות מרובה באירוע, הימנעות מגירויים הקשורים בו ועוררות יתר. מתוארים גם סימפטומים של דיכאון, הכוללים מצב רוח ירוד, אנהדוניה (כלומר העדר יכולת לחוות הנאה) - הפרעות בתיאבון ובשינה, הזנחה עצמית ואובדנות פעילה. לפי התיעוד, המצב הגיע עד כדי הפרעה קשה בתפקוד וחוסר יכולת לעבוד. בבדיקה אצל המומחה הוצגה תמונה קשה אף יותר, הגובלת כמעט בהפרעה פסיכוטית, אך לפי תיעוד הטיפול היא אינה מייצגת את יכולתו ליצור קשר בסיטואציות אחרות, שבהן אולי הוא מרגיש פחות מאוים. למרות ניסיונות ממושכים של טיפול תרופתי ובפסיכותרפיה לא חל שיפור של ממש במצב התובע ויש לקבוע אותו כצמית. המומחה סבר כי לפני האירוע אין תיעוד של קיום הפרעה נפשית המשפיעה על תפקוד התובע, ואף בדיקת קב"ן שללה קיום הפרעה כזו. עם זאת, מתיאור האם ומהתיעוד הרפואי עולה כי התובע סבל לאורך כל ילדותו ונעוריו מגורמי דחק משמעותיים, ובכלל זה הבעיות הנפשיות של הוריו, אחיו ואחותו, המתח בתוך המשפחה וחוסר התפקוד ההורי. הוא לקח על עצמו את

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

תפקיד האחראי על המשפחה והמשיך לעשות זאת תוך כדי שירות. כל אלו הביאו אותו למצב של רגישות מוקדמת לפתח תגובה קשה לתאונה, שהייתה כנראה טראומטית מאד. היכרות התובע את הנכות וחוסר התפקוד של הוריו, תרמה לקריסה שלו ולוויתור על התמודדות וניסיון להחלמה ושיקום. כאמור, המומחה קבע שכל הנכות היא תולדה של התאונה.

עוד הוא הוסיף וקבע, כי לנוכח אותה נכות סובל התובע מאי כושר עבודה מלא ובמצבו לא צפוי לחול שיפור או החלמה. המומחה הוסיף כי התובע זקוק להמשך טיפול ומעקב פסיכיאטרי, אשר אותו הוא זכאי לקבל ללא תשלום מקופת חולים.

5. חלק ניכר מחוות הדעת, המתייחס לתיאור שניתן למומחה באשר למצב התובע, נמסר מפי אם התובע אשר נלוותה אליו, עת התייצב לבדיקת המומחה. חוות הדעת מפנה לא אחת לטענות שהינן בהתאם לדברי האם, בעוד נראה כי התובע בעצמו לא שיתף פעולה בעת הבדיקה ותיאור מצבו הנטען, לא היה מפוי. כאמור לעיל המומחה מטעם בית משפט הכיר ב- 50% נכות בתחום הנפשי. עם זאת הוא הוסיף וקבע כי "במצבו של התובע קיים אי כושר עבודה מלא בשל מצבו הרפואי".

6. למומחה נשלחו מטעם התובע שאלות הבהרה; במסגרת התשובות הבהיר המומחה, בין השאר, כי התובע לא זקוק לטיפול במסגרת אשפוז פסיכיאטרי ובמידת הצורך הוא יכול להיעזר באשפוז יום לתקופה קצרה, אך בעבר התובע סרב לטיפול ממין זה. בנוגע ליכולת התובע לנהל את ענייניו הכספיים האישיים, לתפקד בביתו ולדאוג לבריאותו, שלל המומחה טענה לחוסר תפקוד מוחלט. המומחה ציין כי התובע נוהג באישור הרופאה שלו ומשיחותיו עם המטפלת ניתן ללמוד שהוא מגלה מוטיבציה ויכולת לנהל את המאבק להכרה בזכויותיו. לעמדת המומחה אין צורך בהשגחה מלאה על התובע. המומחה הסכים עם זאת כי התובע מתקשה להסתדר עם אנשים, זקוק לליווי, הדרכה ותמיכה רגשית בנוגע למגע עם בני אדם. המומחה המליץ על ליווי של עובד סוציאלי וטיפול של איש מקצוע בתחום השיקום. נאמר בתשובות כי התובע זכאי לכך במסגרת סל השיקום. מענה לשאלה האם לאור היות התובע נוטה לכעוס ולהרים ידיים הוא יידרש לעזרה בעמידה מול המערכת לקבלת הדרוש לו, הוא השיב כי אכן תידרש עזרה, אך הוא לא המליץ על ליווי של מטפל או עובד סוציאלי פרטי. המומחה ציין, כי אומנם לעובדים פרטיים יש יתרון שהם אינם מתחלפים, אך מנגד יכולת הסיוע שלהם מוגבלת ביחס לארגונים גדולים, כגון במציאת דיור מוגן. המומחה התייחס בהרחבה לטיפול שנוסה ביחס לתובע ולא הצליח והוא לא מצא להפנות אותו לטיפול נוסף במסגרת פרטית בצינו שאי ההצלחה יסודה בהעדר שיתוף פעולה מצד התובע ולא בשל אי זמינות הטיפול. באשר לפנייה לטיפול פרטי או טיפול ב-EMDR, ציין כי השיטה האחרונה לא הוכחה כיעילה יותר מטיפול בשיטת CBT אשר ניתנה לתובע ולא הועילה. המומחה לא חלק על המשך צורך בטיפולים, אך לא סבר שיש מקום לפנות לקבלם במסגרת פרטית, כאשר לדידו הניתן

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

באמצעות קופת חולים - מספק. באשר לתרופות הדרושות לתובע, עלה כי כיום התובע משתמש בקנאביס והמומחה לא המליץ לשלב תרופות פסיכיאטריות במקביל. המומחה הוסיף וציין כי אין הוכחה מחקרית באשר ליעילות הטיפול בקנאביס והוא לא המליץ עליו. המלצתו הייתה כי התובע יפסיק את השימוש בקנאביס ויחזור להשתמש בתרופות פסיכיאטריות שעזרו לו בעבר ואשר כיום הוא מסרב ליטול אותן. המומחה לא חלק על כך שהתובע יידרש לסיוע בדיוור במסגרת מוגנת, אך הבהיר שאין צורך בציוד מיוחד בבית. המומחה סבר שאין גם מקום למינוי מומחה שיקומי וניתן להסתפק באמור בחוות דעתו ובתשובותיו.

7. מעבר למינוי בתחום הנפשי, מונה מטעם בית המשפט כמומחה בתחום האורתופדי פרופ' רם מושיוב, אשר בדק את התובע ביום 22.12.16. בהמשך לממצאי בדיקתו ותלונות התובע על כאבים בצוואר, הכיר מומחה זה בחמישה אחוזי נכות לפי מחצית סעיף 37(5)(א) לתוספת התקנות. התובע התלונן אומנם גם על כאבי גב תחתון, אך בהתבסס על ממצאי הבדיקה הפיזיקלית, נתוני המעקב ובדיקות העזר - המומחה לא הכיר בנכות בגב תחתון אשר הינה תולדה של התאונה. פרופ' מושיוב ציין כי התובע שהה בחופשת מחלה רצופה של שבועיים לאחר התאונה ויש להכיר ב-100% נכות זמנית בגין כך.

8. בטרם נשמעו הראיות ביקש התובע למנות גם מומחה בתחום השיקום, אך בקשתו לא התקבלה. בהקשר זה ר' החלטתי מיום 25.8.20.

עיקרי הראיות שהוגשו מטעם הצדדים;

9. מטעם התביעה הוגשו תצהירים של התובע ושל אמו. בתצהיר התובע נטען כי הוא רווק, אינו עובד ואינו לומד ועיקר פגיעתו מהתאונה היא בתחום הנפשי. הוא מסתגר בביתו והתנתק מחבריו ומשפחתו וכן הוא סובל מהזנחה עצמית וחוסר תפקוד בסיסי. לדבריו, לאחר התאונה הוא החל לסבול מחרדות וקשיי שינה ובתחילה גם נמנע מנהיגה. הרופא הפסיכיאטרי הצבאי נתן לו כדור הרגעה וכן כדור שינה, כאשר בתחילה אושרה לו חופשת מחלה בת כחודש וחצי. התובע לא הצליח להתמיד בטיפול התרופתי והתקשה לשתף פעולה בשיחות תמיכה שהוצעו לו. אף ניסיונות לאשפוז לא הועילו. התובע אובחן עוד בצבא כסובל מ-PTSD והוא שוחרר ביום 29.8.12 בפרופיל 21. התובע טופל במרפאת בריאות הנפש "ברזיל" והומלץ לו על טיפול יום, אך הוא התקשה לשתף פעולה. בהמשך הוא הופנה לטיפול נפשי בבית חולים הדסה ואף פנה לחדר מיון בבית חולים כפר שאול, על יסוד המלצת רופאת קופת חולים ונוכח שינוי קיצוני במצבו הנפשי. עם קבלתו לבית החולים הוא ביקש להשתחרר והופנה חזרה לטיפול מרפאתי. טיפול במרפאת הדסה בשיטת "CBT" לא צלח. התובע חזר לטיפול במרפאת ברזיל, שם הוא מטופל עד היום. לדבריו, המינונים של התרופות עלו עד שהוא חש שהן כבר לא משפיעות

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

עליו והמטפלת, ד"ר פיינשטיין, המליצה לו לצרוך קנאביס. הוא אכן עושה זאת מאפריל 2016 ועד היום. התובע לא מקבל את המלצות ד"ר כהן לחזור לטיפול בתרופות פסיכיאטריות וזאת על רקע ניסיונו. בתצהירו הוא התייחס לעלויות הנטענות של הקנאביס. התובע טען כי עובר לתאונה הוא היה חברות ואהוב ללא בעיות משמעת, הוא הדגיש כי הייתה לו גם חברה. עוד ציין כי השלים קורס בן שמונה חודשים כמדריך ריקודי עם, החזיק בתעודת בגרות מלאה והתגייס עם פרופיל 97. לדבריו, היה חייל חרוץ ושימש דוגמה לאחרים ואף תכנן להמשיך לשירות קבע וקיבל המלצות ממפקדיו. התובע ציין כי עובר לתאונה הוא היה עמוד התווך של משפחתו ומטעם זה קיבל הקלה בתנאי השירות על מנת שיוכל להוסיף ולסייע. בין השאר, הפנה התובע לריאיון אוכלוסייה מיוחדת מיום 15.4.12 שם נכתב כי הוא חייל מצוין וממושמע שביצע את משימותיו מעבר למצופה. התובע הפנה לכך שעקב התאונה הוא הפך לשבר כלי. אין הוא מסוגל לתמוך במשפחתו והוא אף מהווה נטל עליהם. לעיתים הוא סובל מהתפרצויות זעם, שובר חפצים, מסתגר בחדרו ומצמצם קשר עם אנשים, לרבות עם בני משפחתו. התובע ציין כי לאחר התפרצות בשנת 2016, ניסו הוריו לשכור עבורו דירה, אך הדבר לא עלה בשל חסרון כס, התובע חושש שיבוא היום בו הוריו יגרשו אותו מביתם. הוא לא מאפשר לאיש להיכנס לחדרו והחדר מבולגן ומלוכלך. עוד הוא מתקשה לישון בלילה, עולות אף מחשבות אובדניות וכן הוא ביצע ניסיונות שלא צלחו. בין השאר נאמר בתצהירו כי - "אני כמעט ואיני יוצא מהבית, למעט לפסיכיאטרית שלי פעם בכמה חודשים ולעו"ד שלי וגם זה בקושי רב מאוד ורוב הזמן באיחור" (ר' סעיף 37 לתצהירו). אומנם הוא הוסיף בתצהירו כי לעיתים הוא יוצא מהבית לבית הכנסת הסמוך אך לדבריו הוא מעביר שם את הזמן ב"שינה או בחוסר מעש מוחלט". עוד אמר כי הוא סובל מהיגינה ירודה מאוד. הוא "לא סובל אף אחד ומתקשה לשהות במחיצת אנשים, לדבר איתם... ולא מעוניין בקשר עם אף אחד, אף לא עם בני משפחתי" (שם, בסעיף 38). לדבריו, הוא אינו מתפקד כלל. התובע חלק על הקביעה שהוא יכול לקבל את הדרוש לו באמצעות קופת חולים.

10. אם התובע ציינה כי החיים במחיצתו אינם פשוטים. בתצהירה היא התייחסה למצב המשפחתי כאמור לעיל וציינה כי ההורים מטופלים תרופתית ומתפקדים ב"צורה סבירה יחסית" (סעיף 4 לתצהיר). ההורים מתפרנסים מקצבאות ביטוח לאומי וממשתלה המצויה במרתף הבית. צוין כי התובע הוא הבן השלישי מתוך חמישה ילדים וההורים כמעט ואינם בקשר עם האח והאחות הגדולים ממנו. בבית מתגוררים בת קטנה כבת 16, בת גדולה כבת 33 הסובלת מהפרעות אכילה, רווקה ולא עובדת והתובע. כמו בנה, כך גם היא, טענה כי מצבו והישגיו עובר לתאונה היו טובים וכן התייחסה להתדרדרות שארעה מאז התאונה. בכלל זה התייחסה לכך שהתובע שינה את יחסו לדת והתחזק בה באופן קיצוני. לדבריה, היחסים ביניהם מתוחים, לא מתקיים קשר עין והתובע נמנע מיצירת קשר איתה. התובע לא נעתר לניסיונות ההורים להתקרב אליו והוא מתנהג כזאב בודד, חושד בסובבים אותו. צוין כי כיום ההורים

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

דואגים לכל מחסורו, אך הם לא יכולים להוסיף ולהכיל את מצבו הנפשי המורכב. עוד התייחסה האם להוצאות הכרוכות בצרכים הפיזיים והרפואיים של התובע. נטען כי התובע רק לומד והוא שוהה בחוסר מעש בבית כנסת, כאשר האם מסופקת באשר לאפשרות שהוא יוכל להינשא בעתיד. בין השאר, נאמרו בתצהירה הדברים הבאים: "רוב הזמן לא עונה לטלפון..."; "מסתגר כל היום בבית"; "מאוד קשה לו בכלל, ולהיות בחברת אנשים בפרט. הוא כל הזמן מחפש להיות לבד...". לא יוצא לשום מקום"; "מידי פעם בא איזה רב או חרדי מישוהו לקחת אותו לבית כנסת. מידי פעם הוא הולך לבית כנסת ונשאר שם שעות ארוכות מאוד בחוסר מעש ו/או מעביר שם את הזמן בשינה".

11. התובע ביקש בתחילה לזמן גם את ד"ר טניה פיינשטיין, פסיכולוגית קלינית אשר אצלה הוא מטופל, אך בדיון שהתקיים ביום 17.3.21 ויתר על בקשה זו.

12. שני הצדדים הגישו מוצגים שונים והנתבעת מצידה ביקשה לחקור את המומחה ד"ר יואב כהן בנוגע לחוות דעתו באשר לנכות בתחום הפסיכיאטרי. עוד היא ביקשה לזמן לחקירה את יוסף שריקן, גבאי בית הכנסת תפוצות המזרח במבשרת ציון וזאת לנוכח חומר שנאסף ומעלה אפשרות שהתובע קיבל שכר באותו בית כנסת. מחומר שהתקבל בעקבות זימונים ששלחה הנתבעת, עלו, בין השאר, הדברים הבאים:

- א. בהתאם לדו"ח רציפות ביטוח במל"ל עבד התובע בשנת 2018 בשלושת החודשים האחרונים בבית כנסת תפוצות המזרח כנגד שכר כולל של 4,662 ₪. בשנת 2019 הוא עבד במשך כל השנה אצל אותו מעסיק וקיבל תמורה כוללת של 19,008 ₪ ובשנת 2020 הוא עבד שם בחמשת החודשים הראשונים כנגד סכום כולל של 7,800 ₪.
- ב. בהתאם למסמכים שהתקבלו מהמכון הרפואי לבטיחות בדרכים, חרף נכות התובע הוא מחזיק ברישיון נהיגה B. רישיון התובע חודש ביום 25.5.15 למשך 10 שנים.
- ג. בהתאם לתעודת עובד ציבור באשר לכניסות ויציאות לישראל, יצא התובע מישראל מיום 7.6.18 עד 11.6.18 והוא יצא שוב מיום 6.9.18 עד ליום 13.9.18.

13. הנתבעת הגישה גם חוות דעת אקטואריות ערוכות על ידי מרסלו מרגוליס באשר לתשלומים שמקבל התובע ממשרד הביטחון וצפוי להמשיך ולקבל וכן באשר להטבות בגין אחזקת רכב אשר הוא זכאי להן ממשרד הביטחון.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

תצהירי חוקרים מטעם הנתבעת;

14. מאחר ועלה כי בניגוד למצג לפיו התובע מסוגר בחדרו, אינו יכול לתקשר עם סביבתו וכי הוא ספון בביתו - הוא בכל זאת קיבל שכר במשך כ- 18 חודשים ואף מחזיק ברישיון נהיגה, פנתה הנתבעת למשרד חקירות אשר פעל לבדיקת טענות התובע. בהמשך לכך - הגישה הנתבעת ביום 29.12.20 לעיון בית המשפט בלבד את תצהירו של החוקר שלמה סיטון. באותו תצהיר צוין כי בחודש ספטמבר 2019 כאשר הגיע החוקר לבית המשפחה במבשרת ציון, התובע נראה נקי ומסודר בהופעה, הוא ישב ולמד תורה ובמקביל השגיח על פועלים שביצעו שיפוץ בבית הוריו. התובע ציין שהוא חזר בתשובה והוא העלה טרעוניה על כך שהתביעה טרם הסתיימה. החוקר ציין כי הוא לא הבחין בכל מגבלה או בבעיה בתקשורת עם התובע.

15. בסמוך למועד ההוכחות הגישה הנתבעת תצהירי חוקרים נוספים; הוגש תצהירו של החוקר גיא סיטון אשר ביום 30.3.21 הגיע לבית התובע וראה בחור בלבוש חרדי יוצא מהבית וניגש לרכב מסוג קאיה ספורטז'. ביום 22.4.21 חקר מר סיטון את הרב דניאל גבאי בשיחה טלפונית והאחרון אמר שהוא מכיר את התובע והוא הועסק בבית הכנסת במתן שיעורי תורה לילדים, קריאת תהילים ואף כחזן. הרב הפנה את החוקר לגבאי בית הכנסת יוסף שריקי. עוד באותו היום שוחח החוקר גם עם מר שריקי שאישר כי התובע אכן הועסק בבית הכנסת בתפקיד חזן ונתן שיעורי תורה לילדים. מר שריקי אף הוסיף כי ידוע לו שהתובע מוהל במקצועו ועוסק בתחום. ביום 14.6.21 פגש החוקר בדוד של התובע, שמשון, שאישר גם הוא שהתובע הוא מוהל במקצועו ואף אמר שהתובע מוכר ברכנות הראשית והוא מרגיש היטב.

16. הוגש גם תצהיר של החוקר יותם שטיימן. חוקר זה התקשר לאם התובע לעסק המשפחתי "פרחי שבע אחיות" ביום 24.7.21. האם ענתה כי בנה אכן משמש כמוהל אך הוא לא נמצא בבית והחוקר אמר שהוא יתקשר בשנית. הובהר כי שיחה זו לא הוקלטה, אך בהמשך אכן התקשר החוקר שוב, בנוגע לצורך לכאורי בשירותי התובע כמוהל לתינוק שסובל מצהבת. אם התובע ביקשה את מספר הטלפון של אם התינוק הזקוק לברית - על מנת שהתובע יוכל לדבר ישירות עימה. החוקר ציין כי מהשיחה עלה באופן ברור שהתובע משמש כמוהל והאם אמרה שתנסה ליצור איתו קשר. ביום 27.7.21 שוחח החוקר עם התובע בעצמו טלפונית, הוא וידא שמדובר ב"נחום המוהל". בשיחה זו התעניין התובע האם אם התינוק שוחררה מבית החולים. התובע אמר כי למד אצל מוהל מוסמך ואף ערך מספר בריתות וכי הוא צריך לפגוש את המשפחה ולראות את הילוד. עוד הוא מסר רשימה של מצרכים שצריך להכין לקראת הברית (דרמטול, בפנטן פלוס, שמן פרפרין, בקבוק כרמל מזרחי מתוק, שתי טליתות, שלושה חיתולים, מגבונים ועפר לקבור בו העורלה). במענה לשאלה לגבי התשלום, הוא השיב שאינו גובה תשלום, אך המשפחה יכולה לתת "טיפ" אם הם מרוצים מהברית. במענה לאמירה אם זה יהיה בסדר לתת טיפ לאחר הברית אם

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

יהיו מרוצים השיב: "ברור". במהלך השיחה הזכיר החוקר את השם של אם התובע (פנינה) והתובע אישר שזו אכן אמו. שיחה נוספת התקיימה ביום 8.8.21, התובע אישר שהוא מוהל ושאל לשלום הילד והחוקר ביקש לתאם עמו פגישה. התובע השיב "בשמחה". תואמה כביכול פגישה עם אם הילד והתובע אמר שהוא ידריך את ההורים וירגיע אותם. התובע מסר כי הוא עוסק בתחום שנתיים, הוא למד ממורים מוסמכים ומקצועיים והוא קיבל מאמו, המתאמת את הבריתות, "כמה בריתות" (ר' תמליל שיחה מיום 27.7.21, בעמ' 2 ש' 4). התובע התעניין אם החוקר רכש את המצרכים הנדרשים ואמר שהוא יגיע גם לאחר הברית לבדוק את הילוד ולהוריד לו את התחבושת.

17. בנוסף, הוגש תצהיר של החוקרת אלונה פלד. החוקרת שוחחה ביום 26.7.21 עם התובע טלפונית וזאת כביכול כרעייתו של החוקר שטיימן ואמו של הילוד המיועד לברית. בשיחה זו הציגה עצמה החוקרת כאם חרדה ושאלה את התובע אם יש לו ניסיון. התובע השיב בחיוב והעלה שאלות באשר למצב הצהבת לשם קביעת מועד הברית. עוד הוא אמר כי הוא צריך לראות את התינוק עובר לברית. השיחה הסתיימה בהסכמה שהבעל ישוב וייצור קשר עם התובע להשלמת כל הנדרש. אציין כי החוקרת פלד לא התייצבה לחקירה, במועד שנקבע לשמיעת הראיות וממילא לא ניתנה אפשרות לב"כ התובע לחקרה (זאת, בשונה מיתר החוקרים שהתייצבו ואף נחקרו).

התקלה בחשיפת תוכן החקירות המאוחרות;

18. לשלמות התמונה יצוין, כי הקובץ עם ממצאי שלושת החוקרים האחרונים, הוגש לבית המשפט במעטפה ונסרק על ידי המזכירות לתיק האלקטרוני ללא כל חיסיון. נותרה מחלוקת האם החומר הועבר עם הבהרה שאין לסורקו לתיק, אם לא, אך מכל מקום אין חולק כי מחמת אותה התקלה קיבל התובע העתק של אותו חומר חסוי, עוד עובר למועד שנקבע לשמיעת הראיות. על רקע זה הוגשו מטעם התובע מספר בקשות בסמיכות רבה למועד הראיות (התבקש לזמן את הרב עמרם דהוקי נציג הרבנות הראשית כדי להוכיח שהתובע אינו מוהל מוסמך, התבקש לזמן מבנק תדפיסי חשבון של התובע כדי להוכיח שלא שולמו לו כספים). בקשות אלו לא התקבלו ולו בשים לב למועד המאוחר בו התבקש זימון העדים, זמן רב לאחר שחלף המועד לכך. מנגד הנתבעת הציגה (לאחר שחלף המועד לכך וללא הקדמת בקשה) - מסמך רשמי מטעם הרבנות הראשית באשר לשכר המומלץ של מוהלים (1,000 מוהל מוסמך, 1,500 מוהל מומחה). התובע מצדו הגיש (אף הוא ללא הקדמת בקשה ובאיחור) רשימה של מוהלים מוסמכים המפורסמת באתר הרבנות הראשית וזאת כדי להוכיח שהוא אינו כלול בה, עוד ניסה להציג תדפיסי בנק ורישיונות קנאביס וכן קבלות על רכישה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

19. בהחלטה אשר ניתנה בפתח יום הדיונים שנקבע לשמיעת החקירות וסיכום הטענות, התקבלה התנגדות הנתבעת ונדחה כל אותו חומר אשר התובע בחר להגיש באמצעות "הודעות", או לחלופין ביקש להגיש בבקשות מאוחרות, אשר נולדו מחמת אותה תקלה של חשיפת חומר חסוי בפניו בטרם החקירה. בהקשר זה ר' ההחלטות שניתנו בסמיכות למועד ההוכחות (19.9.21) וכן בפתח הדיון באותו יום.

דגשים מהחקירות שהתקיימו ביום 19.9.21;

20. ביום 19.9.21 נחקרו התובע, אימו, החוקרים מטעם הנתבעת, הגבאי מר יוסף שריקי וכן פרופ' כהן המומחה מטעם בית משפט. על בסיס הסכמה של הצדדים - נכח המומחה פרופ' כהן בעת חקירת התובע ואימו. במהלך אותן חקירות עומתו התובע ואמו, בין השאר, עם ממצאי החוקרים, עת הושמעו להם הקלטות של החקירות. חקירת פרופ' כהן הייתה רק לאחר מכן. להלן אביא דגשים מדברים שעלו ואשר לאורם אפנה לדון לאחר מכן בשאלות מהי הנכות שנותרה ומהו הפיצוי הראוי בגינה.

21. מטבע הדברים אפתח בחקירת התובע; ב"כ הנתבעת ניסה לחקור את התובע על האמור בתצהירו. ברם, זה ענה תשובות סתומות שאינן קשורות לשאל ותוך מצג כאילו התובע אינו נוכח למעשה באולם בית המשפט, או לחלופין אינו מבין דבר מן השאלות שמופנות אליו. אף כאשר הח"מ הפנתה שאלות פשוטות לתובע - זה לא השיב עליהן כמצופה. כדוגמא - ר' אי מתן מענה לשאלה היכן חתם על תצהירו (לא ניתנה אפילו התשובה כי אינו זוכר, אלא השאלה נענתה באמירה שהוא עשה בגרות מלאה וכן שירות צבאי - ר' בשולי עמ' 5 ובראש עמ' 6); ר' גם סירובו העיקש להשיב לשאלת בית המשפט האם מאז התאונה למד דבר מה (ר' עמ' 6 ש' 14-8); ר' עוד התחמקותו מלהתייחס לממצאי החוקר כי הוא שמר על פועלים בבית הוריו עת בוצע שם שיפוץ (ר' עמ' 7, ש' 5-9); אי מתן מענה לשאלה פשוטה כמו האם הייתה לו חברה לפני התאונה (ר' עמ' 7, החל מש' 26); אי מתן מענה לשאלות פשוטות כמו באיזה בית כנסת הוא מתפלל במניין והאם קיבל שם שכר בגין עבודה שביצע (ר' עמ' 7-8). מיותר לציין כי התובע גם לא נתן כל מענה, או הסבר, לדברים שעלו מהחקירות. לא לעדות כי הוא שימש כחזן בבית כנסת ולא לחקירה המעלה כי הוא מציג עצמו כמוהל מנוסה (ר' ציון הקלטות שהושמעו לתובע במהלך חקירתו - החל מעמ' 9, ש' 28).

22. תשובות התובע היו מנותקות מהמתרחש באולם. התרשמותי הייתה כי לא ניתן לקבל התנהלות זו כאמינה. ביסוד התרשמותי האמורה - עומדת עובדה פשוטה לפיה - בעוד בבית המשפט היה מצג כאילו עסקינן במי שאינו יכול לתקשר, אינו מבין את שהוא נשאל ואינו יכול ליתן מענה לשאלה המוצגת - הושמעו מנגד הקלטות של שיחות עם התובע המלמדות אחרת. בשיחה עם חוקר המציג עצמו כאב יילוד המצפה לברית, התובע מנהל שיחה ברורה, עניינית ובמסגרתה הוא אפילו מונה רשימת דברים אשר

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

יש להכין לקראת הברית. אין באותה שיחה כל רמז לקושי תפקודי עז, כפי שנעשה ניסיון להציג בבית המשפט. התחמקות ממתן מענה לשאלה פשוטה - כמו מי מוציא עבורו כספים מהבנק (ר' עמ' 10 לפרוטוקול), אינה מתיישבת עם דברים ברורים אחרים שאומר התובע בשיחות עם החוקרים ואינה מתיישבת גם עם התרשמותם (התואמת אכן את תוכן החקירות שהושמעו). התרשמות לפיה - אף בהנחה שהתובע סובל מבעיה נפשית, מכל מקום - אין קושי לנהל עמו שיחה סדורה ועניינית.

23. אני רואה צורך להרחיב מעבר לדברים אלה, אך המבקש להרחיב מוזמן לקרוא את חקירת התובע (ר' עמ' 4-16) ומנגד להאזין לשיחות החוקרים עמו וכן לעיין בד בבד בתמלילים של השיחות. לשלמות התמונה אציין כי התובע טען בעת חקירתו בבית המשפט שעשה רק ברית אחת ליילוד בשם יצחק. חרף שאלות באשר לזהות המשפחתית של אותו תינוק הוא לא הרחיב וטענה זו אינה מתיישבת עם כך שלחוקר שטיינמן הוא אמר בשיחה שעשה "כמה בריתות" (ר' תמליל שיחה מיום 27.7.21, בעמ' 2 ש' 4) וכן אינה מתיישבת עם דבריו לאותו חוקר בשיחה מיום 8.8.21 כי הוא עושה בריתות "כבר שנתיים". כך גם הדברים אינם יכולים להתקבל לנוכח אישור התובע לאמירת החוקר כי לאור העובדה שהוא עושה בריתות כבר שנתיים, אזי הוא ראה כבר המונים. על הערה זו של החוקר - השיב התובע: "כן ברור" (ר' בעמ' הרביעי של תמליל החקירה מיום 8.8.21). בנוסף; בעוד כביכול לא יכול היה התובע להשיב לשאלות שנשאל במהלך החקירה הנגדית, חל שינוי בתשובותיו, בעת החקירה החוזרת. עת שהדבר שירת את מטרותיו - השיב לפתע התובע כמצופה ממנו. כך לדוגמא בחקירה החוזרת השיב כי הוא לא מומחה. הוא לא הוסמך להיות מוהל ולא הצליח לסיים את הקורס אצל הרב עמרם מכל מיני סיבות. רצף תשובות ענייניות אלה - בלט אל מול התשובות הסתומות ובלתי קשורות, אשר נתן בחקירה הנגדית.

24. בתום חקירת התובע, לא רק שהיה ברור כי קיימת התחזות כלשהי, אלא גם עלה ברורות כי אין כל ממש באופן בו הציגו התובע ואמו את מצבו בתצהיר. לא מדובר במי אשר יושב ספון ונעול בחדרו, יוצא מהבית רק לעיתים רחוקות ובלית ברירה ואינו מסוגל לתקשר עם הבריות. אף בהנחה שהתובע נפגע נפשית, ואפילו אניח כי נפגע נפשית באופן שלא ניתן להקל בו ראש - עלה כי התובע יכול לתקשר עם סביבתו, חרף נכותו, יכול לנהל שיחה סדורה ואף יכול לעבוד. באשר לעבודת התובע עלה כי במשך תקופה של כשנה ושמונה חודשים הוא עבד באופן סדיר בבית כנסת, שימש כחזן וכן העביר חוגי תהילים לילדים. אותה עבודה פסקה באזור מאי 2020 ואין אלא להניח כי הדבר כרוך בפרוץ מגפת הקורונה. התובע קיבל תשלום בגין אותה עבודה בבית כנסת בסך של כ- 1,500 ₪ בשיק ואף שהוא התחמק ממענה באשר לכך, יש מקום להנחה כי הוא זה שהפקיד את הכסף בחשבונו. עלה כי כעת הוא עובד בבית אבות "נווה עמית" ואף שם מקבל שכר בהיקף דומה. עוד עלה כי הוא מחזיק רכב וכן בעל רישיון נהיגה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

התובע גם נסע פעמיים לחו"ל ולא הועלתה טענה כי הוא נדרש למלווה באותן נסיעות (ר' תדפיס רישום יציאות וכניסות לארץ שהוצג).

25. הפניתי לעיל למספר דוגמאות באשר לדרך בה בחר התובע להשיב בעת חקירתו (באופן שאינו מתיישב עם דרך ניהול השיחה עם החוקרים). כדוגמא נוספת ר' תשובותיו באשר לעבודות אלה והעשייה בכספים שקיבל שם:

- ש. לחוקר ענית לעניין. ענית לו לשאלות די מהר ולא כמו שאתה מציג בפנינו היום וגם הצגת בפני המומחה, כאילו אתה לא מסוגל לענות על שום שאלה. לחוקר דיברת איתו כמו בן אדם רגיל, מה יש לך להגיד על זה?
- ת. לא הבנתי מה השאלה.
- ש. חוזר על השאלה. החוקר אמר שנראית כמו אדם רגיל לגמרי. בהקלטה אתה נשמע כמו אדם רגיל שמתעניין מה עם התביעה שלו. אתה יכול לענות?
- ת. מה?
- ש. ...
- ת.
- ש. מי זה יוסי שריקי? אתה מכיר אותו?
- ת. כן.
- ש. הוא הגבאי של בית הכנסת תפוצות המזרח?
- ת. בית כנסת, כן.
- ש. הוא הגבאי?
- ת. אני לא יודע, לא הייתי שם. הרבה זמן לא עברתי שם.
- ש. כשהיית בבית הכנסת הוא היה הגבאי?
- ת. לא יודע.
- ש. הרב דניאל גבאי היה הרב של בית הכנסת?
- ת. לא יודע.
- ש. אני אומר לך שאתה במשך כמעט שנתיים עבדת בבית כנסת הזה. תפוצות המזרח במבשרת. אתה זוכר שעבדת שם?
- ת. אין לי עבודה.
- ש. אתה זוכר שעבדת שם בעבר בבית כנסת הזה?
- ת. אין לי עבודה.
- ש. לפני כן?
- ת. אני מתפלל שם.

לשאלות בית המשפט:

- ש. בבית כנסת תפוצות המזרח אתה מתפלל?
- ת. אני לא יודע. לא מכיר
- ש. אתה לא יודע את שם בית הכנסת שאתה מתפלל בו?
- ת. אני מתפלל בכותל לפעמים. הרבה אני הולך לכותל.
- ש. חוץ מהכותל יש בית כנסת שאתה הולך אליו?
- ת. מתי שיוצא לי להתפלל במניין זה יותר טוב.
- ש. באיזה בית כנסת אתה מתפלל במניין?
- ת. לא יודע.
- ש. הוא מרחק הליכה מהבית?
- ת. רוב הזמן בכותל.
- ש. אפשר ללכת לבית כנסת ברגל מהבית?
- ת. כן.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

המשך חקירה נגדית:

- ש. אני אומר לך שעבדת בבית כנסת הזה במשך שנה ושמונה חודשים מ-10.18 עד 5.20 (מציג למומחה תדפיס רציפות ביטוח במל"ל לאותה תקופה) – **התדפיס מסומן 2/נ**, מה עשית שם?
- ת. לא הבנתי על מה מדובר.
- ש. מה עשית בבית הכנסת הזה? סיימת שם לפני שנה ושלושה חודשים. זה לא מאוד מזמן. מה העבודה שלך הייתה בבית הכנסת?
- ת. מתפלל הרבה.
- ש. היית חזן שם בבית כנסת?
- ת. השלמתי שם מניין, התפללתי שם הרבה.
- ש. היית חזן גם?
- ת. לא יודע. אני מעדיף להתפלל בצד.
- ש. לא היית חזן?
- ת. מעדיף להתפלל יותר ברוגע.
- ש. עשית שם חוג לילדים בשבת? קראת איתם תהלים?
- ת. גם בשבת הייתי, שבת זה קודש.
- ש. קראת תהלים עם ילדים?
- ת. בגלל המחלות עשינו הרבה תפילות.
- ש. קראת עם ילדים כל שבת תהלים עם בית כנסת?
- ת. הכל. גם מבוגרים, גם זקנים. כל עם ישראל.
- ש. כמה כסף קיבלת מהם בחודש, מהבית כנסת?
- ת. לא, לשם שמיים.
- ש. לא קיבלת כסף?
- ת. כל התפילות זה לא בשביל, הכל זה לשם שמיים בשביל המצב כל מה שקורה בעולם.
- ש. אני עדיין אומר שקיבלת מבית הכנסת כ-1500 ₪ לחודש, נכון?
- ת. לא הייתי שם הרבה.
- ש. כשהיית קיבלת 1500 שקל לחודש?
- ת. כן, הייתי שם הרבה פעמים, התחזקתי שם.
- ש. אתה מכיר את הרב גבאי?
- ת. מכיר.
- ש. הוא הרב של בית הכנסת?
- ת. אני מכיר אותו.
- ש. משמיע הקלטה של שיחה עם הרב של בית הכנסת (חומר שהוגש בספטמבר 2021)....
- ש. שמענו פה את הרב גבאי מדבר עליך. אתה מכיר את הרב גבאי?
- ת. כן. משכמו ומעלה. יש לו אהבת ישראל.
- ש. הוא אומר שאתה היית מתחזן בבית הכנסת וקראתם תהלים ביחד. זה נכון?
- ת. כל הזמן אני קורא תהלים, גם עכשיו, בין לבין אני קורא תהלים.

לשאלות בית המשפט:

- ש. ומה לגבי חזן? היית חזן או שהרב גבאי אומר לנו דבר לא נכון?
- ת. כל הזמן אני קורא תהלים.
- ש. שאלתי אם היית חזן. זה נכון?
- ת. אני מעדיף להתפלל לבד. בצד.
- ש. אני משמיע לך עכשיו את הרב שריקי (חומר מספטמבר 2021). אתה מכיר את מר שריקי שהיה גבאי של בית הכנסת?
- ת. מכיר.
- ש. הוא היה הגבאי של בית הכנסת? כשעבדת שם?
- ת. אני לא יודע.
- ש. גם הוא אומר שאתה עשית שם, שהיית מעביר שיעורים לילדים בשבתות בבית הכנסת.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

- ת. בשבת, גם תפילות, גם תהלים. כוח מבורא עולם.
 ש. אתה קיבלת כסף מבית הכנסת הזה תפוצות המזרח?
 ת. לא בשביל כסף. שיהיה מצב יותר טוב בעולם, שיהיה מצב יותר טוב בחיים.
 אנחנו בבעיה. אנחנו כל הזמן מנסים לעשות משהו שיהיה להצלחה. לא בשביל כסף.
 בורא עולם נותן את הכוח לעשות לשם המצב. בורא עולם ייתן לי את הכוח להמשיך
 לעשות את התהלים ואת התפילות כי אני לא יודע מה יהיה מחר, מה יהיה עוד רגע.
 ש. את חשבון הבנק שלך אתה מנהל? אתה מוציא כסף?
 ת. הקדוש ברוך הוא שולח לכל אחד.
 ש. כשאתה צריך כסף מזומן אתה מוציא מהכספומט?
 ת. כן. הרבה צרכים יש. בשבת. אבל קשה, כי אין לי איפה לגור. אני לא יודע.
 איפה אני אוכל גם. אני נמצא ב, לא יודע.
 ש. עוה"ד שלך הביא לנו תדפיסים של חשבון הבנק שלך. רשום שם שהפקדת
 שיקים כל חודש מסוף 2018 כל חודש הפקדת שיקים בערך 1400 ₪ עד יוני 2020. אתה
 זוכר שכל חודש היית מפקיד שיקים?
- ת. לא הבנתי.
 ש. הפקדת שיקים. אתם שלחתם לנו את הנייר הזה. אתה זוכר את זה?
 ת. מתי זה העניין הזה? (מסתכל על הדפים). אפשר להתקשר לבנק. אני לא כל
 כך יודע מה הולך בחשבון.
 ש. אני אומר לך שאתה הפקדת גם ב-8.8, לפני חודש וחצי 1500 שקל ממקום
 שנקרא נווה עמית.
 ת. כן, אני מכיר.
 ש. ועוד 1200 שקל ב-5.9 – לפני שבועיים. מה זה נווה עמית?
 ת. זה בית אבות.
 ש. מה אתה עושה בבית אבות?
 ת. אני מתפלל הרבה.
 ש. אתה חזן שם?
 ת. בבית אבות, זה מעון של זקנים. זה מקום של אנשים חלשים, מחפשים ישועה.
 ש. על מה הם משלמים לך כסף? מה אתה עושה בבית אבות? אתה חזן?
 ת. הרבה פעמים אני נמצא שם, הבעיה שאין מניין. ביום כיפור לא היה מניין,
 היה צריך להביא אנשים מלמטה להשלים מניין. זה כמו שיהיה מישהו שמחכה למישהו
 חשוב ולא נמצא.....
 ש. איפה נמצא הבית אבות הזה?
 ת. בירושלים.
 ש. איפה בירושלים?
 ת. מנחה, שחרית, שבת. אין מניין בחול בכלל. בקושי בשבת יש מניין והשם עוזר
 לנו שלפעמים באים אנשים מלמטה להשלים לנו מניין.
 ש. אתה מוהל?
 ת. כן. גם עשיתי, אני אוהב את ה, לקיים את המצווה.
 ש. אתה קורא לעצמך נחום ברזאני המוהל?
 ת. אני לא מומחה.
 ש. אבל אתה מוהל לא מומחה? למדת את זה?
 ת. היה ברית שהייתי צריך ללמוד את זה, וב"ה זה עבר בהצלחה.
 ש. מי עשה את הברית? אתה?
 ת. היה ברית שב"ה בורא עולם זיכה אותי והיה שווה לבוא לעולם בשביל
 לקיים מצווה כזאת. אני לא מומחה. אם צריך לעשות את זה בשבת, ראיתי איך עושים
 את זה. אמרו לי שגם צריך לעשות לילדים, חשוב שכל אחד האבא יעשה, זה ההמלצה
 הראשונה.
 ש. למדת אצל הרב עמרם דהוקי? למדת אצלו להיות מוהל?
 ת. הוא עזר לי הרבה. בביטחון ואמונה שאוכל לעבור את זה. זה הרבה תפילות
 כי זה לא קל.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

(ר') קטע זה של החקירה החל מעמ' 7 ש' 19. התשובות התמוהות הניתנות לשאלות פשוטות אינן מתיישבות עם תשובות סדורות שניתנו מנגד לחוקר בשיחה שהוקלטה והושמעה).

26. מכאן אעבור לחקירת אם התובע; בשונה מבנה - השיבה האם בצורה יותר עניינית. עם זאת, היה ניכר ניסיון להתחמק ממתן מענה וכן עלה באופן ברור כי תוצרי החקירות נודעו לאם עוד עובר לעדותה וכי היא פועלת כדי לאיין את ממצאיהן. אף שהאם ניסתה להתחמק ממתן מענה עלה כי היא, בעלה וכן בתה חיים מקצבאות. האם לבדה מקבלת מידי חודש כ- 6,000 ₪ מביטוח לאומי, לאחר תאונת דרכים שארעה בשנת 1992 ואשר לאחריה היא הוכרה כנכה בגובה 83% נכות. לאחר פגיעתה הוצאו הילדים מהבית, למשך כשלושה חודשים, למסגרת חוץ ביתית. בשונה מהמצג כאילו התובע הוא שניהל את ענייני הבית עובר לפגיעתו, עלה כי עוד מנישואיהם וכן היום בעלה הוא שמנהל את כספי הבית. האם לא נתנה בחקירתה מענה משכנע לשאלה כיצד יכול בנה ללכת לבדו לבדיקה אצל האורתופד מטעם בית משפט, פרופ' מושיב וכן למכון הרפואי לבטיחות בדרכים. בפני הראשון להציג מכאוביו ובפני השני לשכנע כי חרף נכותו הנטענת, אין מניעה ליתן לו רישיון נהיגה. לא הובהר מדוע - דווקא למומחה בתחום הנפשי מטעם בית משפט נדרש הליוי שלם ושם למעשה היא שהציגה את מצבו, בעוד התובע נמנע מלדבר ומשיב תשובות סתומות כפי שמסר בעת חקירתו בבית המשפט. ב"כ הנתבעת הטיח באם כי היא נלוותה לאותה בדיקה "כדי לוודא שההצגה של נחום שהוא לא מסוגל לענות על שום שאלה נמשכת" ואכן זו גם הייתה התרשמותי. חרף האמור בתצהירה כאילו התובע ספון כל היום בבית ומסתגר בחדרו, בעת חקירתה טענה כי הוא כבר אינו מתגורר בבית מאז שהיא נאלצה לערוך בבית שיפוץ כדי להסדיר את העיסוק שביצעה בו, ללא היתר. עלה כי לטענתה אותו שיפוץ - בוצע כששנתיים לפני עדותה ולאחריו לא יכול היה התובע להוסיף ולגור בבית, שכן שונתה עליית הגג בה התגורר. עובדה זו לא התיישבה עם כך שהוגש מטעמה תצהיר, שנערך כשנה לפני עדותה בבית משפט ואשר במסגרתו היה מצג כי התובע גר בבית ומסתגר בחדרו. האם לא נתנה מענה לשאלה - היכן אם כך מתגורר כיום התובע ולטענתה אין היא יודעת היכן הוא נמצא.

27. האם התחמקה מלאשר כי בנה הסתדר לבדו בקניית רכבו וכן הוא מסתדר בשימוש בו ותשלום כל הכרוך בכך. עת נשאלה מי קנה את הרכב עבור בנה השיבה "לא אני ולא הוא. פשוט התקשרו אליו ואמרו לו שמגיע לו רכב" (ר' עמ' 19 ש' 28). עת נאלצה להודות כי הוא מתדלק את רכבו בחרה להוסיף "אני נותנת לו את הכרטיס וזה שלי ואני עוזרת לו בכל" (ר' עמ' 20 ש' 3). טענת האם כאילו בנה נודד ממקום למקום והיא אינה יודעת היכן הוא נמצא ומה הוא עושה (ר' עמ' 20 ש' 6) וכן טענתה הנוספת בסמוך, כאילו ניתן קשר עם משפחתו - אינה מתיישבת עם תשובה זו. הטענה בדבר ניתוק הקשר גם

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

אינה מתיישבת עם דבריה כי היא זו שראתה פתק על עבודה כמוהל ודחפה את בנה לכך (ר' בראש עמ' 21). עת ניסתה לצמצם את משמעות הדברים שעלו מהחקירות אמרה את הדברים הבאים:

ש. את יודעת משהו על העבודה שלו בבית כנסת?
ת. עכשיו שמעתי מהעו"ד שלי שהתקשר אלי לפני שבוע ואמר לי שראו את נחום עובד. אז אני הייתי בהלם כי אני יודעת שנחום לא לוקח אף פעם כסף, וכמה פעמים נתנו לו והוא ויתר.
ש. על מה נתנו לו כסף?
ת. אמרו לו שהוא יהיה חזן בבית כנסת בשבת, שהוא ישרים מניין ושישלמו לו. נחום לא לוקח שקל מאף אחד. אני אספר לך עוד סיפור שהיה לפני חודשיים, משהו התקשר ואמר לי שיש לתינוק שלו צהבת, אמרתי לו שאני אגיד לנחום שיתקשר אליו. נחום בשום אופן לא לקח כסף. הכל הוא עושה לשם שמים. אני מבטיחה לך.
ש. השיחה שדיברו איתך, את זוכרת?
ת. אני זוכרת שהיה איזה טלפון.
ש. אם משהו מתקשר ורוצה שנחום יעשה ברית לבן. מה את אומרת, שהילד גר ברחוב ולא מתפקד ושהדבר האחרון שהוא יכול לעשות זה ברית?
ת. שום טלפון לא היה לי מעולם מבחוץ עם נחום. אני מבטיחה לך. הטלפון הזה שהיה לפני חודשיים הוא אמר לי שמאד מאד דחוף וחבר של נחום רוצה אותו דחוף כי יש לו צהבת. מעבר לזה שום שיחת טלפון לא הייתה לי - לא עם נחום ולא עם אנשים.

ב"כ הנתבעת: משמיע את השיחה של העדה עם החוקר.

ש.ת. אני מזהה את עצמי.
ש. איך את אומרת היום שהבן שלך שראינו אותו לפני דקה שהוא לא מסוגל לענות על שום שאלה, יכול להרגיע אישה לפני הברית של הבן שלה?
ת. תתפלא לשמוע שלא קראתי בכלל את התצהיר ולא התכוונתי, עם יד על הלב. הייתה שיחת טלפון כזה, מעולם לא היה לי מגע עם נחום בטלפון, חד משמעי.
ש. אני שאלתי שאלה מאד פשוטה. הבן אדם מבקש ממך שנחום ירגיע את אשתו ואת, במקום להגיד לו שהבן שלך לא מתפקד והוא 100 אחוז אי כושר, את אומרת: כן, הוא ירגיע אותה
ת. אני לא יגיד את זה.
ש. משמיע שוב את הקטע. למה את מתעניינת איפה עושים את הברית?
ת. לא הייתה לי שום שיחה עם נחום. זה פעם ראשונה שזה היה. מאז שבחור התחיל לקחת קנאביס ברוך השם לאט לאט.

(ר' החל מעמ' 21 ש' 9).

מדברים אלה עולה באופן ברור כי האם נערכה לממצאי החקירה וניסתה ליישב את הדברים. הניסיון לטעון כאילו השיחה הטלפונית בעניין הברית הייתה מקרה בודד, לא היה משכנע. כך במיוחד כאשר האם בעצמה העלתה את דבר אותה שיחה, מיד לאחר שציינה כי בא כוחה עדכן אותה בסמיכות לעדותה שקיים תיעוד לכך שבנה עובד. האם לא נתנה הסבר לשאלה המתבקשת מדוע לא טרחה לציין בתצהירה כי בנה משמש כחזן בבית כנסת וכמי שמעביר שם שיעורים לילדים. האם גם לא הבהירה כיצד אם מצב בנה הוא כמתואר בתצהירה - הוא יהא זה אשר יוכל להתקשר ולהרגיע, אם יולדת המודאגת לקראת ברית המילה של בנה (ר' בהקשר זה את תמליל החקירה מיום 24.7.21 ואת חקירתה החל מהחלק התחתון של עמ' 21). האם ובנה טענו נחרצות כי התובע עשה עד היום רק ברית אחת וזאת ללא שהם מספקים פרטים ממשיים על אותה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

ברית. הרושם העולה היה של תיאום גרסאות והדברים לא היו משכנעים (כאמור לעיל לחוקר אמר התובע כי עשה "כמה בריתות"). קשה להלום כי אילו מצב התובע היה כמתואר בתצהיר האם, הוא יכול היה לעבוד כמוהל. לשוחח עם הורים טרודים, לתת להם רשימה סדורה מה להביא לברית, להיפגש עימם ולנהל שיחה, להתייצב במועד לברית ולבצעה. אני מוצאת להוסיף ולציין כי האם שבה והדגישה כי ככל שבנה עבד באותן עבודות נטענות היה הדבר ללא תשלום (ר' לעיל דבריה - "עכשיו שמעתי מהעו"ד שלי שהתקשר אלי לפני שבוע ואמר לי שראו את נחום עובד. אז אני הייתי בהלם כי אני יודעת שנחום לא לוקח אף פעם כסף, וכמה פעמים נתנו לו והוא ויתר"). לא רק שעובדה זו אינה מתיישבת עם הפקדות של שכר חודשי אשר לא הייתה מחלוקת עליהן (ר' דברי ב"כ התובע בשולי עמ' 10), אלא גם נראה כי לא זה עיקר המחלוקת. הנתון העיקרי שעלה הינו כי מצב התובע שונה לחלוטין מזה שהוצג בתצהירים וכן בפני המומחה מטעם בית משפט. בין אם התובע בוחר מטעמיו לעבוד לשם שמיים ובין אם לאו - הנתון המשמעותי הינו כי הוא יכול לעבוד, אף אם בהיקף תחום. ר' מלוא עדות האם בעמ' 16-24).

28. החוקרים סיטון ושיימן נחקרו שניהם באותו מועד. לא מצאתי לאחר חקירתם כי יש מקום לפקפק בממצאי החקירות. עלה עם זאת כי אין חולק שעיסוק התובע כמוהל אינו מלווה ברישומו כמוהל מוסמך מטעם הרבנות. לטענתם בפועל יש המשמשים כמוהלים גם ללא רישום כאמור. אכן עיון באתר הרבנות הראשית מלמד כי קיימת המלצה לפנות למוהל מוסמך, תוך ציון העובדה כי במרבית המקרים שנולד קושי בברית, מדובר בברית אשר בוצעה באמצעות אדם שלא הוסמך. מכאן אתה למד כי בפועל קיימת אפוא פניה של הורים גם למוהלים שאינם מופיעים ברשימת המוהלים המוסמכים מטעם הרבנות. ראוי עם זאת היה לציין בתצהירי החוקרים, את המידע שעלה מחקירתם. כלומר, שהם טרחו, בדקו וראו - כי התובע אינו כלול ברשימת המוסמכים ברשימת הרבנות הראשית.

29. עדות מר יוסף שריקי - אשר זומן מטעם הנתבעת ללא הקדמת תצהיר, מהווה נדבך נוסף למסקנתי כי התובע יכול לעבוד. מר שריקי משמש עשרות שנים כגבאי בבית כנסת תפוצות המזרח. עדותו אישרה את הנתונים שעלו מתדפיס רציפות הביטוח במל"ל. כלומר כי התובע עבד בבית הכנסת כשנה ושמונה חודשים עם תשלום חודשי שניתן לו בשיק מידי חודש. מעדותו עלה כי התובע שימש כחזן בתפילות שחרית וכן בערבי שבתות. העביר בשבתות בצהריים חוגי תהילים לילדים, כאשר הוא עושה זאת עם פרסים וכיבודים. עוד הוא לימד שיעורי תורה אשר ניתנו לאתיופים המתגוררים בסמוך. אני מוצאת להטעים כי העד לא אמר שמדובר באדם שאינו מסוגל לתקשר, אדם שהוא התרשם מכך שיש לו קושי חריג אשר לאורו עשה מאמץ לתת לו עיסוק בתשלום. הרושם היה כי מדובר באחד ממתפללי בית הכנסת היכול ומוכן לסייע. אכן, גם עד זה, בדומה לאם ניסה לצמצם את משמעות דבר מתן השכר החודשי לתובע וזאת עת אמר כדלקמן: "אפשר להגדיר אותו בתור צדיק. הוא בחור מאד ישר. הוא לא רוצה בשום אופן לקחת כסף. אני יכול להעיד

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

שבכסף הזה הוא לא נהנה. הוא השתמש בו לפעילויות שהוא עשה לבית הכנסת. הוא היה נותן שיעורים לאתיופים שגרים באזור וכמובן הכיבוד היה על חשבוננו... זה היה אחרי שהוא עשה תהלים לילדים שגם אותם הוא פינק יפה. את כל הכסף הוא לא השתמש בו... אני מאמין שהוא לא נהנה מהכסף. זה היה כל חודש בחודשו מלחמה לתת לו את הכסף" (ר' עמ' 37 החל מש' 3). בין אם התובע לאחר שהפקיד שכרו בבנק השתמש בו לצורך כיבוד לשיעורים ובין אם לאו - עולה בבירור כי אדם אובייקטיבי, חיצוני למשפחה, לא התרשם מהתובע בהתאמה לאופן בו הוא תואר בתצהירו ותצהיר אמו. התובע בא בין הבריות, הוא אף יכול להעביר שיעורים וכן יכול לקבל שכר בגין פועלו.

הקביעות החדשות של המומחה מטעם בית משפט, פרופ' כהן;

30. בהתאם להסכמה שהייתה בין הצדדים נכח פרופ' כהן בחקירה של התובע ואימו. כאמור לעיל במהלך חקירות אלה הושמעו גם ההקלטות של החקירות באופן שהיה בולט וניכר - הפער בין האופן בו הוצג התובע בפני המומחה, הצגתו בתצהירים ובעדותו - אל מול השיחות שניהל עם החוקר. כאמור, בעוד התובע לא השיב לשאלות שנשאל, אף עת דובר בשאלות פשוטות ביותר ובעת בדיקתו בפני המומחה, אימו היא שדיווחה על מצבו והיה מצג של אדם מנותק אשר אינו מסוגל לתקשר - מהחקירות עלתה תמונה שונה לחלוטין. על רקע זה נחקר המומחה ע"י ב"כ הנתבעת. ר' באשר לכך עמ' 24-33 לפרוטוקול.

31. המומחה היה ברור באשר לכך שעלו כעת נתונים שלא היו ידועים לו בעת מתן חוות דעתו וזאת חרף חשיבותם ("נוספו עוד פרטי מידע שלא היו בפניי בזמן שכתבתי את חוות הדעת", ר' עמ' 24 ש' 22) וכן היה ברור בכך, שיש מקום לשינוי שכן הסיפור הוא יותר מורכב ממה שראה בתחילה (ר' מילותיו המאשרות זאת במילה "כן", שם). בד בבד הבהיר עם זאת המומחה כי כבר עת כתב את חוות הדעת הוא מצא כי קיים פער בין האופן בו התנהג התובע בעת הבדיקה, לבין התנהגותו המתועדת ממקומות אחרים. המומחה הסביר שהוא חשב שביסוד פער זה עומדת העובדה שהתובע מרגיש מאוים אצלו בעת הבדיקה (ר' עמ' 24 ש' 24). המומחה ניסה לשוב ולציין כי הוא שם לב לחלק מהפער כבר בעת הבדיקה אצלו. ייתכן ובכך טמון ההסבר לקביעה של 50% נכות רפואית, אך אובדן כושר מלא - (כפי שקבע בחוות דעתו מחמת התרשמותו מהתובע), ברם לטעמי הדבר אינו ברור. כמו כן - נראה כי הוא סבר שקיים אי כושר מלא, חרף העמדת הנכות על 50% - מאחר והתובע הצליח להטעות אף אותו, כשם שניסה להטעות את בית המשפט (דבר שהיה עשוי להצליח, לולא החקירות, אשר היו כאמור פועל יוצא של תגלית תשלומים חודשיים, באמצעות ההפרשות למל"ל).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

32. אף שקיים קושי לא מבוטל לגרום למומחים מטעם בית משפט לשנות קביעותיהם במהלך חקירה, ואף שהיה ניכר כי גם פרופ' כהן אינו עושה זאת בשמחה - הרי שבסופו של יום, לנוכח הפער הגדול והברור שעלה בין המצג מטעם התביעה ובין המציאות - הוא הסכים שיש מקום לקביעת נכות שונה. עמדת המומחה הייתה כי יש להכיר ב 30% נכות ובאשר לאובדן הכושר סבר כי יש להעמידו על 50% (ר' ע' 29 ש' 27 וכן עמ' 30 ש' 10), להבדיל מאובדן מלא של כושר העבודה כפי שסבר בעת מתן חוות דעתו. המומחה אישר כי בזמן שמיעת העדות, עת האזין מהצר - חשב שוב על הדברים. בהקשר זה אמר - "כמובן שקיימת האפשרות שהאיש מתחזה. אני לא חושב שאין לו כלום, אם יש משהו בכיוון הזה זו האדרה" (ר' עמ' 28 ש' 24-25). אף שהמומחה לא אמר זאת מפורשות נראה כי הסעיף בתוספת לתקנות שונה אפוא - מסעיף 34(ב)(5), לסעיף 34(ב)(4). בעוד הראשון עוסק בהגבלה "קשה" של כושר העבודה - ובגין כך מוכרים 50% נכות, הרי שהשני עוסק בהגבלה "ניכרת" של כושר העבודה, ובגין כך מוכרים 30% נכות. יצויין כי הסעיף עצמו מפנה לכושר העבודה ואף בהערות לו מביאים בחשבון לצורך קביעת אחוזי הנכות את "כושר העבודה".

33. אף אם אקבל את עמדת המומחה כי לא מדובר בהתחזות מלאה וקיימת נכות, גם אם מופחתת מן הנטענת. עדיין - לטעמי המומחה הקל מאוד עם התובע בקביעותיו החדשות; לא ניתן להקל ראש בקושי הכרוך למומחה בעל שיעור קומה להודות כי מטופל התל בו. גם אם היה ברור למומחה שאין מנוס משינוי הקביעה - קיים קושי מובן לבחון את הדברים, כאילו אלו הונחו לראשונה בפני המומחה, זאת להבדיל ביצוע הפחתה, ביחס לקביעה שכבר קיימת וניתנה בעבר. אכן, היה ניכר בחקירת המומחה כי הוא מדגיש את הדברים שנטענו על ידי התובע ואמו בניסיונם למזער את ממצאי החקירה. כך לדוגמא אמר -

"אני חושב שעם הנכות הנפשית שאני חושב שיש לו לא יכול לעבוד במשרה מלאה. האיש הזה אני מסכים יכול לעבוד. כשאני ראיתי את האיש, כולל איך הוא התנהג אצלי, כשראיתי את התינוק, נראה היה לי הגיוני שהאיש לא מסוגל לעבוד בכלל. עכשיו כשיש לנו מידע חדש, אני לא חושב שזה בן אדם שיכול לעבוד כבן אדם רגיל. אני לא יודע אם הוא לוקח כסף או לו, על המילה, יכול להיות שהוא עושה את זה בתור מצווה. אני הבנתי שהוא לא עשה יותר מברית מילה אחת. אני הבנתי שזה בן אדם שנמצא תחת פיקוח של איש אחר, שעומד לידו כשהוא עושה את החיתוך. הוא יכול לעשות את החיתוך הזה כמו שהוא יכול לנהוג ברכב. שניהם מסוכנים. כנראה הוא יכול לעשות את זה יותר טוב ממה רבנו....אני חושב שלעשות את זה מעט, תחת פיקוח של מוהל מנוסה כמצווה או לקבל קצת טיפ, הוא יכול. האם הוא יכול להיות מוהל שמתפרנס, אני חושב שלא"

(ר' החל מעמ' 30 ש' 15) .

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

עולה כי המומחה, בעת קביעת הנכות המתוקנת, מקבל כאמינים את דברי התובע ואמו כאילו ערך התובע רק ברית מילה אחת; כאילו במהלך אותה ברית עלומה, הוא לא פעל באופן עצמאי, אלא עבד תחת עינו הפקוחה של מוהל אחר, כמעין עוזר; עוד הוא הניח שיש ממש בכך שהתובע עשה זאת לשם שמים ולא נטל תשלום. לטעמי - להנחות אלה אין מקום. אף מבלי שאדרש לאופן בו יש לבחון מי שכבר הוכח כי האמת אינה נר לרגליו, איני מקבלת את הניסיון להציג מצג כאילו השיחה עם החוקר, משקפת אירוע חד פעמי וחריג. שמיעת השיחה ועיון בתוכנה אינם תומכים במסקנה זו ועל אמינות טענות התובע ואימו כבר הרחבתי. עת סבור המומחה כי יש מקום להכיר באובדן של מחצית מכושר העבודה של התובע על יסוד ההנחות דלעיל - אשר אותן איני מקבלת, ברי כי לטעמי אובדן כושר העבודה הוא נמוך מכך. אוסיף כי לטעמי אין חשיבות לשאלה אם התובע ביקש שכר או בחר לעבוד לשם שמיים. עצם עבודתו, די בה ללמד על יכולת השתכרות, בניגוד למצגו.

34. ועוד באשר לעדות פרופ' כהן;

אין חולק כי פרופ' כהן נסמך על דיווח מטעה שמסרה לו אם התובע בעת הבדיקה. המומחה היה מודע לכך שגם האם עצמה מוכרת כבעלת פגיעה נפשית אך להתרשמותי הוא לא הבין באותה עת את היקף הפגיעה הנפשית של האם. אכן, אין מניעה לסמוך על דיווח מפי פגועת נפש. היות אדם פגוע בנפשו, אין משמעו כי לא יאמר דבר אמת, ברם - עת שמקבלים את דברי המדווח כפי שאלה נמסרו, ראוי הוא כי המומחה יהא מודע באופן מלא, ככל הניתן, גם למצבו הנפשי של המדווח וכן לכל סיבה שעשויה להיות לכך שייתכן וזה לא ימסור דיווח אמין ומדויק. בנקודה זו הופנה המומחה בעת חקירתו לכך שבחוות דעתו הסתפק בציון העובדה שהאם קיבלה טיפול נפשי לאחר תאונה שהיא עברה. ברם, תיעוד רפואי מלמד על מצב מורכב הרבה יותר. כך בנ/4 נרשם - "האם מוכרת למערכת הפסיכיאטרית עשרות שנים עם אשפוזים בעבר, סובלת ממצב פוסט טראומתי כרוני וקשה בעקבות תאונת דרכים... מטופלת במרפאה, לא מתפקדת, חסרת סבלנות באופן קיצוני מלאת חרדה". המומחה בעצמו לא זכר האם אכן לא שם לב לאותו מסמך (ר' דבריו בעמ' 25 ש' 17-18), או שבחר לכתוב בצורה מקוצרת ותמציתית. כך גם המומחה הופנה למסמך שלא הכיר "דף בדיקה לרופא פסיכיאטר" מיום 9.4.18, אשר נמצא בין מסמכי המכון הרפואי לבטיחות בדרכים (מסמך זה כלול בחומר שהוגש עם ראיות הנתבעת לתיק ביום 15.8.21). באותו מסמך אף שמתועדים דברי הרופאה המטפלת בתובע כי הוא עצבני, אינו משתף פעולה וצועק - הפסיכיאטר הבודק רושם מטעמו דברים אחרים. מצוין בבדיקה כי התובע - "מסודר חיצוני, מודע צלול, אפקט תואם, אין תוכן פסיכוטי, מרוכז בצרכים שלו מול משרד הביטחון" המומחה שם כותב כי התמונה לא ברורה, הוא מבקש דו"ח עדכני ובסיכום כותב - "ליקויים אישיותיים קלים עד בינוני בדו"ח הפסיכולוגי (כמפורט). בדיקה פסיכיאטרית תקינה ניתן לאשר 20". ספק בעיני אם היה ניתן בעת העדות, עת נדרש המומחה על אתר ליתן קביעת נכות חלופית - ליתן משקל מספק לכל המידע

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

המהותי החדש שעלה מבחינתו רק ביום שמיעת התיק. בכלל זה, לא ברי כי ניתן משקל מספק לכך שעת מבקש התובע לקבל רישיון נהיגה, לא רק שהוא מתייצב לבדיקת פסיכיאטר מטעם המכון הרפואי לבטיחות בדרכים, ללא אימו, אלא גם המומחה שם מוצא כי הבדיקה הפסיכיאטרית היא "תקינה".

35. אציין כי אני מקבלת את ניסיון הנתבעת לטעון כי היה מצב נפשי קודם על יסוד התיעוד מהצבא עת שהתובע פנה עם בקשה לשרת ליד ביתו (ר' בעיקר החקירה בעמ' 31). אכן עת שהתובע ביקש לשרת בסמוך לביתו, הוא הציג מצוקה נפשית לא מבוטלת, ברם - בסופו של יום, לאחר המעבר אין מחלוקת כי הוא תפקד כחייל בהתאם למצופה ממנו וללא קושי מתועד.

36. בחקירת המומחה אשר התקיימה מטעם התובע עמד המומחה על דעתו (כפי שהובהרה בחוות הדעת ובמענה לשאלות ההבהרה) כי אין הוא ממליץ על טיפול בקנאביס לחולים פסיכיאטריים, "גם לא לאלה שמשרד הבריאות מאשר להם". עוד אמר - "אין שום עדות מחקרית שזה מועיל" (עמ' 31 ש' 25 ו- 28). אף שהמומחה אמר מספר פעמים כי אין הוא משנה מעמדו ("ר' גם דבריו "עניתי בשאלות ההבהרה ואני לא משנה את תשובתי", עמ' 32 ש' 30), הוא מנגד אמר כי אם התובע מקבל אישור לשימוש בקנאביס ממשרד הבריאות ואם לטענתו הדבר עוזר לו, אזי יכול להיות שזה עוזר לו והמומחה לא יגיד לו להפסיק זאת ("אם הוא חושב שזה עושה לו טוב ומשרד הבריאות מאשר, שימשיך", שם, ש' 8-7). המומחה לא חלק על כך ששימוש ממושך גורם בדרך כלל לקושי להפסיק (התמכרות) והוסיף ורמז לכך שאין הוא מבין כיצד התובע נוהג ועושה ברית מילה, כאשר הוא משתמש בקנאביס ולדבריו בהיקף לא מבוטל של 50 ג'. ר' גם דבריו בעמ' 32 החל מש' 27 כי כשעתיים לאחר שימוש אין לנהוג וכי הוא מקווה שמי שמדריך אותו להיות מוהל מודע לשימוש.

אעיר כי כיום לפני שמיעת הראיות, נעשה ניסיון מטעם התובע להגיש לתיק חומרים רבים ונוספים הקשורים לשימוש בקנאביס. נמסרו הודעות על הגשת חומרים לתיק, אף שחלק ניכר מאותם חומרים לא צורף בפועל להודעות. בנוסף - לא הוגשה בקשה כנדרש - להתיר הגשת החומר בשלב זה (זמן רב לאחר שחלף המועד להגשת ראיות התביעה ואף לאחר שכבר הוגשו ראיות הנתבעת). מכל מקום - הועלתה התנגדות להתנהלות זו וכאמור לעיל, אותה התנגדות התקבלה, בהחלטה שניתנה בפתח הדיון. באשר לשימוש בקנאביס נכלל אפוא בחומר הראיתי רק האמור בתצהירי התביעה והמצורף להם. ר' שם בעיקר סעיפים 20-21 לתצהיר התובע על המצורף להם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

סיכום ביניים;

37. בטרם אפנה להכרעה, לרכיבי הנזק להם טען התובע ולנפסק בגדר כל אחד, אסכם את עיקרי המסקנות מהאמור לעיל;

- לא ניתן לסמוך על המפורט בתצהירי התובע ואמו ועלה באופן ברור כי קיים פער ממשי בין המתואר בתצהירים ובין מצב התובע. מצג כאילו התובע ישוב ספון בחדר בבית הוריו ואינו מקיים קשרים עם הבריות, אינו תואם את העובדות שהוכחו.
- איני מקבלת את הניסיון לצמצם את משמעות הדברים שעלו מהחקירות הסמויות. בעוד הוצג מצג של מי שאינו יכול לעבוד כלל עלה כי התובע שימש כנגד תמורה - כחזן, כמעביר פעילות לילדים, שיעורים לאתיופים וכן כמוהל.
- בעוד בתצהירים נטען כי התובע ספון בחדר בביתו, בעת החקירות נטען כי עוד כשנה עובר למועד הגשת התצהירים הוא כבר לא התגורר בבית הוריו (עקב שיפוץ אשר ביטל את עליית הגג בה התגורר) וכביכול אין כל מידע היכן הוא מתגורר ומה מעשיו. התובע אינו ספון בחדרו, הוא מחזיק רכב וכאמור בא בין הבריות, לכל הפחות, בהיקף שעלה מהחקירות.
- אף שהתובע בחר שלא להשיב לשאלות שנשאל ולו בנוגע למידע פשוט - עלה כי עת הדבר תואם את צרכיו, יודע התובע לנהל שיחה סדורה וברורה. להשיב לשאלות ולספק מידע. ממילא מצופה היה כי ימסור גם מידע נדרש בעת חקירתו בבית המשפט (כך לדוגמא הבהרה באשר לשכר שקיבל בשני החודשים הסמוכים לעדות מבית אבות, מקום מגוריו הנוכחי, המקור הכספי לרכישת קנאביס - דלק לרכב וכל יתר צורכי מחייתו). התובע ידע לייצג ענייניו לצורך קבלת רישיון נהיגה, ידע לייצג ענייניו בעת בדיקתו בפני פרופ' מושיוב, לפקח על אנשים המשפצים את בית הוריו (ר' דו"ח החוקר הראשון אשר הוגש לתיק) ואף ידע לדבר בעצמו עם "אב" אשר מבקש לשכור שירותיו לערוך ברית לבנו.
- אף המומחה מטעם בית משפט מצא לקבוע כי ככל שלא מדובר בהתחזות, לכל הפחות קיימת כאן האדרה. הוא הסכים עוד בעת חקירתו ועל אתר כי נכון להפחית את הנכות הרפואית מ-50% ל-30% וכי אין מקום לקביעתו בדבר אובדן מלא של כושר ההשתכרות, אלא רק אובדן של מחציתו. כפי שהערתי, נסמך המומחה, בהפחתה זו, על טענות שעלו מטעם התובע ואמו בניסיונם לצמצם את תוצרי החקירות, בעוד לטעמי - אין מקום לאותן הנחות.

הכרעה;

38. על יסוד כל שפורט ונאמר לעיל אפנה להכרעה בדבר גובה הפיצוי לו זכאי התובע. בטרם אדרש לראשי הנזקים להם טען התובע נמצא להתייחס לנפקות המהפך שחל על יסוד החקירות מטעם הנתבעת;

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

עת מציג תובע מצג בדבר מצבו ופגיעתו אך עולה תמונה שונה לחלוטין - קיים קושי ממשי לעת ההכרעה. עולה השאלה האם ניתן לבטוח בתובע ובטענותיו? האם יש מקום ל"הענישו" על הניסיון להטעיית בית המשפט? מה הנפקות שיש ליתן לניסיונו לכל הפחות להאדיר את נזקו? בת"א 4728/07 לוי נ' רחמים ואח' (2.12.13), נדון בפני מקרה בו התובע טען לנכות אורתופדית ונוירולוגית מלאה ושני מומחים מטעם בית משפט אכן הכירו בנכות שכזו. באופן מפתיע הוצג שם, בעת שמיעת הראיות, סרטון בו נראה אותו תובע מהלך ברחובות העיר. כך, בעוד ההנחה הייתה כי זה יידרש לכל יתרת חייו להתנייד באמצעות כיסא גלגלים, עלה כי בפועל הוא יכול להלך על רגליו, גם אם במגבלה מסוימת. באותו מקרה טענה המבטחת כי יש מקום שלא ליתן לתובע הפועל כן - כל פיצוי. בהכרעתי שם לא קיבלתי עמדה זו וזאת בשים לב להיות חוק הפיצויים חוק סוציאלי במהותו, אשר מטרתו שלא להותיר נפגעים ללא פיצוי, אלא לאפשר שיקומם ו/או המשך חייהם במגבלותיהם. הפניתי שם לכך שהפסיקה גם מכירה בתשלום פיצוי על בסיס שכר לא מדווח לרשויות המס ולמעשה מאפשרת לחוטא לצאת נשכר כדי למנוע לדוגמא מצב בו ילד שנפגע - יוותר ללא שכר קודם של אביו שאפשר את מחייתו. דיני הנזיקין מורים לבית המשפט לפעול להשבת המצב לקדמותו, במידת הניתן. ביסוד האמור, מעבר לרצון להטיב עם הנזוק עצמו, עומד גם רצון כחברה, שלא להותיר בה אנשים פגועים ללא מזור, ולו כלכלי. אנשים אשר מחמת פגיעתם עשויים ליפול לנטל על החברה וסביבתם. באותו מקרה סברתי כי הביטוי לשאט הנפש מניסיון ההטעיה, יינתן בגוף רכיבי הפיצוי ובחלק מההכרעות הפרטניות שבפסק הדין, אך לא במדיניות גורפת של דחיית התביעה. סברתי אז וזו עמדתי גם היום - כי לא די בניסיון הטעיה כדי לשלול את מלוא הפיצוי מתובע מכוח חוק הפיצויים. ברם, כל ספק יוכרע במקרה שכזה כנגד התובע וזאת בעת פסיקת הפיצוי לגופו.

39. ב"כ הנתבעת הפנה בסיכומיו לפסק דינו של כב' השופט א' שטיין בע"א 765/18 חיון נ' חיון (1.5.19). שם, עת נמצא צד משקר הועלו שלושה כללים; א. "חזקת השקר" על פיה מי שמשקר ביודעין בדבר אחד משקר בכל עדותו. ב. הכלל המצוי בסעיף 54(2) לפקודת הראיות [נוסח חדש], לפיו קביעת ממצאים בהתדיינות אזרחית על בסיס עדות יחידה של בעל דין, בדרך כלל טעונה סיוע ממקור חיצוני. ג. האיסור לעשות שימוש לרעה בהליכי בית משפט והחובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת, בכל פעולה משפטית, לרבות הפניה וההתדיינות בבית משפט. ככל שאפנה למקרה שבפניי - יהא אפוא מקום ליתן משקל לעובדה שהתובע ניסה להציג את עצמו כמתקשה לנהל שיח פשוט ביותר (כך אי מתן מענה לשאלות היכן נמצא בית האבות ממנו הוא מקבל שכר היום?, באיזה בית כנסת הוא מתפלל? ועוד), בעוד עלה באופן ברור משיחות מוקלטות שאין יסוד לקושי זה. כן יהא מקום ליתן משקל לעובדה שבעוד הוצג מצג של מי שאינו יכול לעבוד בכל עבודה - בפועל אין זה מצב הדברים. לא רק שעולה מכך "חזקת השקר" אלא שלכך מתווספת העובדה שהתובע בחר שלא להציג עם ראיותיו, עדויות נוספות חיצוניות שיכול היה להביא כדי שיהא ניתן ללמוד מהן על מצבו לאשורו. לא הובאה עדות של מי מחבריו אשר

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

הכיר אותו טרם לתאונה כדי שיעיד על אותה הסתגרות חברתית נטענת לאחריה. לא הובאה מי שהייתה חברתו עובר לתאונה. התובע בחר להסתיר את העובדה שנילווה לרב אשר לימדו את מלאכת המילה וממילא גם לא כלל בין המצהירים מטעמו את אותו רב (על מנת שיהא ניתן באמצעותו לעמוד על היכולות של התובע לאחר התאונה ועל כל מגבלה שנוטרה אצלו). מקובלת עלי עמדת הנתבעת כי עת מדובר רק בעדות של התובע ואמו, הרי שמהפך המהותי, מדובר למעשה בעדות יחידה של בעל דין. ובאשר לשימוש לרעה בהליכי משפט, לנוכח ניסיון ההטעיה, גם אם כאמור אין מקום לשלילת מלוא הפיצוי, עדיין יש לנהוג עם המנסה להטעות ב- "יד קשה", בין השאר כדי להרתיע מתדיינים אחרים מלפעול באותה דרך וכדי שחוטא לא יצא נשכר.

40. על יסוד ההנחות דלעיל - אני מוצאת לשום את נזק התובע על בסיס 30% הנכות שקבע המומחה בתחום הנפשי (ע"ת תיקן קביעתו המקורית) בתוספת 5% נכות שהוכרה בתחום האורתופדי. כלומר - נכות רפואית ותפקודית משוקללת של 33.5%. אני מקבלת את עמדת פרופ' כהן כי יש להכיר בפגיעה גבוהה יותר בכושר ההשתכרות. לנוכח כל המפורט לעיל - נותר סימן שאלה על המשמעות תפקודית של הנכות הרפואית - בה הכירו בסופו של יום, המומחים מטעם בית משפט. לנוכח הכללים דלעיל, הכרעה בשאלה זו דינה להיחתך כנגד התובע. תובע אשר לא ניתן ליתן בו אמון, אשר בחר להתנהל שלא ביושרה ובכלל זה גם הסתיר מידע מהותי מבית המשפט. פרופ' כהן לא הבהיר מדוע מצא להעמיד בעת חקירתו את הפגיעה בכושר ההשתכרות על 50% ולא בהתאמה לנכות הרפואית שקבע - כלומר על 30%. אכן מקובלת עלי עמדת פרופ' כהן כי חרף הראיות שהובאו באשר לעבודה של התובע (בין כמוהל ובין כמעביר שיעורים או חזן), קשה להניח כי יוכל להגיע לשכר מלא. כך גם אני נכונה לקבל את גובה הנכות הרפואית המתוקנת שקבע וזאת לאור חומרים שהוצגו באשר לטיפול אליו נדרש התובע לאחר התאונה. ברם, השאלה אם נפקות הפגיעה היא הפחתה של 50% בכושר השתכרותו, או רק של 30%, נותרה לטעמי פתוחה. כאמור לטעמי, לפי הכללים דלעיל - דינה להיות מוכרעת כנגד התובע. בשונה מפרופ' כהן אני מקבלת את טענות התביעה כאילו התובע ביצע ברית רק פעם אחת ואף זאת תחת פיקוחו של אחר. אני מוכנה ללכת בדרכו של פרופ' כהן ולהניח הנחות לטובת תובע שניסה להטעות את בית המשפט. ממילא, עת התובע טען שאינו יכול לכל עבודה שהיא, והוכח שהמצב שונה - הרי שהשאלה, מה בדיוק יכולת השתכרותו כיום, דינה להיות מוכרעת כנגד התובע. בדרך כלל ההנחה הינה כי הנכות הרפואית מלמדת גם על הפגיעה התפקודית. אכן, בית המשפט מוסמך לסטות מכך, אך אין ללכת בדרך זו - כאן. לאור התנהלות התובע, יש כאמור לזקוף כנגדו כל ספק ולא שוכנעתי כי המקרה דנן, נמנה על אותם מקרים בהם יוכר פער של 20% בין הנכות הרפואית והתפקודית.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

41. ובדומה באשר לשימוש בקנאביס; לא די בכך שהרופאה המטפלת בתובע נאותה ליתן לו רישיון להשתמש בקנאביס כדי לקבל את טענתו כי דווקא שימוש זה מטיב עימו. זאת, להבדיל משימוש בתרופות פסיכיאטריות, אשר לעמדת המומחה מטעם בית משפט - בהן יש לעשות שימוש. כפי שהובא לעיל עד למועד שמיעת הראיות היה פרופ' כהן נחרץ בעמדתו כי על התובע להפסיק שימוש בקנאביס ואין התוויה לשימוש בזה. לטעמו - במידת הצורך על התובע לפנות לטיפול בתרופות פסיכיאטריות. טיפול אשר בו הוא לא התמיד. לא מצאתי טעם מספק לסטות מאותה עמדה ולא ברור מדוע, בסופו של יום, אמר פרופ' כהן כי אם התובע טוען ששימוש בקנאביס מטיב עמו, הוא לא ימנע זאת ממנו. לטעמי, כאשר תובע מתנהל כמתואר, לא ניתן להשתית הנחות על עדותו בלבד ואין אפוא בפניי ראיות מספקות לכך שדווקא השימוש בקנאביס, הוא המיטבי עבורו. אזכיר עוד כי התובע ניסה להגיש חומר ראייתי נוסף, זמן רב לאחר שחלף המועד להגשת ראיותיו. אף אז הוא לא טרח להגיש בקשה עם הנמקה בצידה להתיר לו זאת - אלא בחר להגיש לתיק "הודעות" על הגשת חומר זה או אחר, כאילו עומדת לו הזכות לכך. אותו חומר לא התקבל וממילא לא היה גם מקום להסתמך עליו בעת הסיכומים. באשר לדברים שנאמרו עוד בעת הגשת תצהיר התובע, כאמור, מסקנתי היא כי הצהרות התובע הינן לכל הפחות מסופקות.

42. עוד טרם אדרש לרכיבי הנזק להם טען התובע אתיחס לטענת ב"כ התובע בסיכומיו האחרונים כאילו המומחה פרופ' כהן היה נתון בלחץ בבית המשפט, עת נדרש לקבוע הנכות החלופית במהלך חקירתו. נטען אף כאילו הופעל על המומחה לחץ מטעם בית משפט. לטעמי מצב הדברים היה הפוך; בעוד בית המשפט הפנה את המומחה אף לאפשרות לשוב ולבדוק את התובע, לנוכח הדברים המפתיעים שעלו - השיב המומחה כי הדבר אינו נדרש לו. עלה מתשובות המומחה כי עוד עת נכח באולם במהלך חקירות התובע ואימו הוא הבין שעליו לבחון קביעותיו. ממילא הייתה בידיו שהות לחשוב על כל הנדרש לו וזאת אף בטרם החל להיחקר (בשונה ממקרים בהם החומר שמאתר החוקר מוצג למומחה לראשונה במהלך חקירתו שלו). לא התרשמתי כי פרופ' כהן בחר להפחית הנכות מחמת לחץ כלשהו שהופעל עליו. כאמור, להערכתני הוא אף הקל עם התובע והניח לטובתו הנחות עובדתיות אשר לדידי אין לקבלן.

על יסוד האמור לעיל, הנחתי כי נכותו הרפואית והתפקודית של התובע עומדת על 33.5%.

אפנה אפוא כעת לראשי הנזק הנטענים:

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

43. התובע הוא יליד 20.6.91 והתאונה ארעה ביום 9.7.12, עת היה כבן 21. כיום התובע כבן 30. אף שהנתבעת הפנתה להוראת חוק השכר הממוצע (הוראת שעה – נגיד הקורונה החדש) תשפ"א - 2020, התעלם מכך התובע בסיכומיו וטען כי יש לערוך את תחשיב נזקו על בסיס שכר נטו של 10,915 ₪. עם זאת בשים לב לאמור בחוק האמור - יערך התחשיב על בסיס שכר נטו מעוגל של 9,760 ₪, אשר לו טענה הנתבעת (אף שייתכן כי בהעדר נקודות זיכוי השכר נטו אף נמוך מכך). רכיבי הנזק לא פוצלו בין נזק מיוחד וכללי אלא נבחנו בהתאמה לנטען בסיכום האחרון מטעם התובע;

44. כאב וסבל - על בסיס 33.5% נכות, שלושה ימי אשפוז, וגיל התובע נפסק לו פיצוי מעוגל להיום בסך 67,000 ₪.

45. הפסדי שכר עבר - התובע טען להפסד שכר מלא בגין 102 חודשים מאז המועד בו היה עתיד להשתחרר מהצבא. אין מקום לקבל תחשיב שכזה. כאמור לעיל, אף שאכן התובע השתכר סכומים נמוכים, עלה לטעמי באופן ברור מהחקירות כי הדבר נעוץ בכך שהתובע אינו פועל באופן המצופה ממנו להקטנת נזקו.

"חזרה לעבודה אחרי החלמה, אף היא בגדר חובה המוטלת על הנפגע, במובן זה שאי קיומה יגרור אחריו שלילת הפיצויים בשל הפסד כושר ההשתכרות... התוצאה היחידה שתצמח מהימנעות מקיומה בבחינת "אכיפה שלילית", תהיה אי פסיקת הפיצוי בגין הפסד השתכרות ממי שהפר אותה. נפגע שאינו משתמש בכושרו להשתכר, אינו זכאי לפיצוי עבור הפסדו, שכן הפסד זה אינו נובע מהפגיעה".

ד' קציר, פיצויים בשל נזקי גוף, מהדורה חמישית, עמ' 1671.

החובה לפנות לעבודה בהיקף המתאים לתובע בנכותו, היא חלק מחובתו לפעול להקטנת הנזק וחלק מעקרון תום הלב הדורש כי "מבין החלופות השונות, אשר כל אחת מהן יש בה כדי להשיב את מצב הדברים של הניזוק לקדמותו, לא יבחר הניזוק בחלופה המטילה מעמסה כספית בלתי סבירה על המזיק", ר' רע"א 2063/16 גליק נ' משטרת ישראל (19.01.2017). בשים לב להנחה כי בסמיכות לתאונה ניתן לקבל שהתובע התקשה להשתכר, אך לאחר מכן היה מצופה ממנו כי יפעל להקטנת נזקו. ועל בסיס הנחה כי בחלוף שנה הוא יכול היה להשתכר 66.5% מהשכר הממוצע במשק - נמצא לפסוק לתובע ברכיב זה (לאחר שיערוך) פיצוי מעוגל בסך 445,000 ₪.

46. פגיעה בכושר ההשתכרות ("הפסדי שכר לעתיד", כניסוח התביעה) - על בסיס שכר ממוצע נטו בסך 9,760 ₪, נכות תפקודית של 33.5% (כלומר הפסד חודשי מעוגל בסך 3,270 ₪) ויתרת התקופה עד גיל 67, תוך היוון - 876,350 ₪.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

47. אובדן זכויות סוציאליות - על בסיס 12.5% מהנ"ל ובמעוגל - 165,170 ₪.

48. הוצאות רפואיות עבר ועתיד - איני מקבלת כאמור את טענת התובע כי הוא זכאי להמשיך ולעשות שימוש בקנאביס עד תום תוחלת חייו וזאת על בסיס הוצאה של 1,400 ₪ לחודש (באשר לעתיד). עד למועד עדותו היה המומחה עקבי ונחרץ כי אין מקום לכך וכי על התובע להמיר השימוש בקנאביס בטיפול פסיכיאטרי. מקום בו לא ניתן לבטוח בטענות התובע, לא ניתן גם לקבל טענתו כי קיים הכרח לאותו שימוש. שימוש אשר לא הומלץ מבחינה רפואית - ע"י המומחה מטעם בית משפט (בעניין זה ר' חוות הדעת המקורית ותשובות נחרצות לשאלות ההבהרה). אעיר כי התובע טען בגין האמור לסכום העולה על 500,000 ₪. ביום 15.9.21 הוגשה הודעה על הגשת קבלות להוצאות כביכול בגין קנאביס. עם זאת, לא רק שלא הוגשה בקשה וממילא זו לא אושרה, אלא גם לא צורפו לאותה "הודעה", הקבלות עצמן ואלה אינן מצויות בתיק גם מהבחינה הפיזית. חרף האמור, בהתחשב בטענות בדבר הוצאות בפועל עד כה, על בסיס קבלות חלקיות שהוצגו ובהנחה כי תידרש עוד תקופת מה עד שהתובע יוכל להפסיק השימוש ולפנות לטיפול הראוי, נמצא לפסוק לו פיצוי גלובאלי בסך 75,000 ₪.

49. עזרת הזולת עבר ועתיד - התובע טען כי יש ליתן לו עזרת צד ג' על בסיס 5,500 ₪ לחודש. לא ניתן לקבל טענה זו. בעוד ההנחה בעת הגשת התצהירים הייתה כי התובע ספון בביתו, יושב בחדר מוזנח ואינו יכול לכלכל מעשיו, עלה כאמור כי הוא פנה לבד וללא ליווי למפגש, עת נבדקה השאלה האם ניתן להותיר בידיו רישיון נהיגה. אכן התובע מחזיק ברישיון נהיגה וכן ברכב. התובע יכול לנהל שיח מול אב המבקש למול את בנו. לתאם כל הנדרש לקראת הברית ואף למנות את כל הציוד והחומרים הנדרשים לכך. התובע אינו מתגורר כעת בבית הוריו והתובע ואימו לא חשפו היכן הוא מתגורר ולכן. לא בהכרח נכות נפשית גוררת צורך בעזרת צד ג' ועיון בתשובות המומחה בתחום הנפשי, לשאלות ההבהרה, מלמד כי עוד עובר למהפך שחל בעת העדות, סבר המומחה כי מרבית הנדרש לתובע מבחינת עזרת צד ג' - כלול בסל שיקום מטעם קופת חולים. ויוער; לא ברור על מה משתית התובע טענה לפיצוי ברכיב זה בגין העבר בלבד בסכום העולה על 600,000 ₪, עת שלא הוצגו קבלות וראיות באשר לכך ואף לא נטען לעזרה בשכר בהיקף זה או אחר על ידי גורם ספציפי. עם זאת, עת שבסופו של יום הוכרה נכות רפואית לא מבוטלת ומאחר ואין חולק כי בעבר נדרש התובע אף לאשפוז, וגם בתשובות המומחה לשאלות ההבהרה קיימת התייחסות לעזרה נדרשת - מצאתי לפסוק לתובע פיצוי גלובאלי ברכיב זה בסך 250,000 ₪ (כ-)

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

700 ₪ לחודש בעתיד. בתוספת סכום גלובלי בגין העבר. ויוטעם כי מדובר בפסיקה ברוחב לב ביחס לנסיבות המקרה).

50. הוצאות ניידות עבר ועתיד - לא ניתן לקבל טענות התובע ברכיב זה, המושתתות על נסיעה במונית. כאמור עלה כי לא נשלל רישיון הנהיגה של התובע והוא אף מחזיק רכב ועושה בו שימוש. כל שניתן להניח לטובת התובע הוא כי תידרשנה לו הוצאות נסיעה מוגברות במעט, מחמת הצורך לפנות לטיפול נפשי מעת לעת. באשר לרכיב זה נפסק פיצוי גלובלי בסך 50,000 ₪.

סה"כ נפסקים אפוא הסכומים הבאים:	51.
בגין כאב וסבל	67,000 ₪
בגין הפסדי שכר בעבר	445,000 ₪
בגין פגיעה בכושר ההשתכרות	876,350 ₪
בגין אובדן זכויות סוציאליות	165,170 ₪
בגין הוצאות רפואיות עבר ועתיד	75,000 ₪
בגין עזרת צד ג' עבר ועתיד	250,000 ₪
<u>בגין הוצאות ניידות מוגברות</u>	<u>50,000 ₪</u>
סה"כ	1,928,000 ₪

52. ככל שיבחר התובע לקבל את הפיצוי מכוח תביעה זו - יהא מקום להקפיא תגמולים שהוא עשוי לקבל מהמל"ל בגין קצבת נכות כללית, שכן התובע טרם מיצה הליכים שם. על בסיס האמור בסיכומי התובע, המפנה לחוות דעת הנתבעת, יוקפא לשם כך סכום של 715,500 ₪.

53. מאחר ועולה בהתאם לחוות דעת אקטואריות - כי סך תגמולי משרד הביטחון עתידים לעלות על הסכום הכולל (לפי חוות דעת שהוגשו סך הסכומים, כולל הטבת החזקת רכב - עתידים לעלות על 2,300,000 ₪, כאמור שם הונחה לבסוף נכות של 50%) - טובת התובע הינה להמשיך בקבלת תגמולי משרד הביטחון והעדפת אלה על הפיצוי הנפסק כאן (מן הנתבעת, החשופה לתביעת שיכוב ממשרד הביטחון).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 15-10-19460 פלוני נ' מגדל, חברה לביטוח בע"מ

54. בנסיבות אלה - אין מקום אפוא לקבל את התביעה. לנוכח גובה הסכומים המתקבלים במסלול משרד הביטחון - הרי שזו במהותה נדחית. ממילא אין גם מקום לפסיקת שכ"ט עו"ד לב"כ התובע. לא נעלמה מעיני זכותו של התובע לבכר תשלום חד פעמי, גם אם נמוך יותר, על פני תגמולי משרד הביטחון, הצפויים כאמור להיות בסכום גבוה יותר. ברם - במקרה האחרון, בטרם יקבל התובע את הפיצוי מן הנתבעת, יהא עליו להשיב למשרד הביטחון את הסכומים שכבר קיבל. כן יהא עליו להציג לנתבעת ראיה על השבת הסכומים שקיבל ואישור לאי תביעת משרד הביטחון (יצוין כי לפי סיכומי התובע הוא קיבל עד כה מעל ל- 700,000 ₪).

סיכום:

55. סופם של הדברים הוא אפוא כי הפיצוי בתביעה זו הועמד על 1,928,000 ₪. ברם, התגמולים שהתקבלו ויתקבלו בעתיד ממשרד הביטחון - עולים על סכום זה וממילא יש להעדיפם. לפיכך מהפן המהותי התביעה נדחית. בהתחשב בפגיעה הקיימת, אזי חרף התנהלות התובע ודחיית תביעתו - לא מצאתי מקום ליתן צו להוצאות וכל צד יישא בהוצאותיו, לרבות שכ"ט בא כוחו.

פסה"ד ישלח לצדדים ע"י המזכירות.

ניתן היום, ד' חשוון תשפ"ב, 10 אוקטובר 2021, בהעדר הצדדים.

ענת זינגר, שופטת